

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2024 m.

Nr. I-733

Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo
Nr. I-733 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą Nr. I-733 ir jį išdėstyti taip:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS
ĮSTATYMAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas

1. Įstatymo tikslas – išsaugoti Lietuvos Respublikos nekilnojamąjį kultūros paveldą ir jį perduoti ateities kartoms, sudaryti sąlygas visuomenei jį pažinti ir juo naudotis.

2. Įstatymo paskirtis - nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio Lietuvos Respublikos teritorijoje, apsaugą ir apsaugos teisinį valdymą, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų paėmimą visuomenės poreikiams, finansavimo ir kompensavimo, taip pat jiems padarytos žalos nustatymo sąlygas

3. Lietuvos Respublikai reikšmingas nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis užsienio valstybėse, saugomas pagal tarptautines sutartis ir užsienio valstybių įstatymus.

4. Užsienio valstybėms reikšmingas nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis Lietuvos Respublikoje, saugomas pagal Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir Lietuvos Respublikos įstatymus. Užsienio valstybių fiziniai ir juridiniai asmenys šį paveldą tvarko įstatymo, Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir kultūros ministro nustatyta tvarka, gavę Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos sutikimą.

5. Lietuvos Respublikoje esantis nekilnojamasis kultūros paveldas, įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą, saugomas, prižiūrimas ir tvarkomas pagal Įstatymą, Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą, Saugomų teritorijų įstatymą, Statybos įstatymą, Teritorijų planavimo įstatymą, Lietuvos Respublikos prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus, Pasaulio paveldo komiteto sprendimus ir atsižvelgiant į Pasaulio paveldo centro rekomendacijas.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Aktualizavimas** – finansinės ir nefinansinės priemonės, kuriomis siekiama pabrėžti nekilnojamojo kultūros paveldo svarbą ir aktualumą, nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą, paskatinti visuomenę atsakingai integruoti nekilnojamąjį kultūros paveldą kaip svarbų išteklių į kasdienį kultūrinį, socialinį ir (arba) ekonominį gyvenimą.

2. **Apsaugos reglamentas** – tipinis ar individualus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugą reglamentuojantis dokumentas, kuriuo nustatomi bendrieji ar konkretūs nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, jo teritorijos ir (ar) apsaugos zonos paveldosaugos reikalavimai.

3. **Archeologiniai radiniai** – archeologinių tyrimų metu ar kitaip rasti iki 1800 m. žmogaus sukurti, paveikti arba perkelti objektai ar jų liekanos, taip pat kiti moksliniu požiūriu vertingi objektai ir jų liekanos (įvairių medžiagų dirbiniai, jų gamybos atliekos, antropologinė medžiaga (senovės laikų žmonių palaikai ar jų liekanos), žmogaus naudotos faunos ir floros makroskopinės liekanos), kurių pagrindiniai informacijos šaltiniai yra archeologiniai tyrimai.

4. **Archeologiniai tyrimai** – fundamentiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai, kuriais siekiama iširti virš žemės, žemėje, po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esančius objektus, siekiant įgyti naujų žinių apie praeityje vykusius reiškinius ir procesus, surinkti informaciją apie išlikusias, pakitusias ar prarastas archeologinio pobūdžio vertingąsias savybes, nustatyti tiriamo objekto istorinę raidą patvirtinančius faktus, juos apibendrinti ir dokumentuoti.

5. **Ardomieji tyrimai** – taikomųjų tyrimų rūšis, apimanti fizinius pažinimo darbus, kuriais negrąžinamai paveikiama nekilnojamoji kultūros vertybė ar jos dalis.

6. **Autentiškumas** – nekilnojamosios kultūros vertybės savybės, apimančios pirminę ar istoriškai susiklosčiusią paskirtį, išraišką ir savitą fizinį pavidalą – formą, panaudotas medžiagas, konstrukcijas, atlikimo technologijas, planą, aplinką ir nematerialiąsias savybes, kuriomis grindžiama kultūrinė nekilnojamosios kultūros vertybės reikšmė.

7. **Avarijos grėsmė** – padėtis, kai nekilnojamojo kultūros paveldo objektas (jo dalis, konstrukcijos) turi deformacijų, dėl kurių toks objektas gali būti pripažintas avariniu atlikus statinio ekspertizę, kurią atlieka Įstatymo ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo tvarka atestuoti statybos inžinieriai.

8. **Avarijos grėsmės pašalinimas** – laikini nekilnojamojo kultūros paveldo objekto stabilizavimo darbai, atliekami pagal kultūros ministro patvirtintą apsaugos techninių priemonių įrengimo ir neatidėliotinų saugojimo darbų sąrašą, siekiant išvengti pavojaus žmonių gyvybei bei sveikatai dėl pažeistų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto konstrukcijų griūties ir (ar) skirti užkirsti keliui tokio objekto griūčiai, ir (ar) apsaugoti jo vertingosioms savybėms nuo tolesnio nykimo, kol bus atlikta statinio ekspertizė ir parengtas tvarkybos ir (ar) statybos projektas avarinei būklei likviduoti.

9. **Išskirtinė visuotinė vertė** – išskirtinis nekilnojamojo kultūros paveldo ir (ar) gamtos vertybių kultūrinis ir (ar) gamtinis reikšmingumas, nustatomas pagal Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo gairėse apibrėžtus kriterijus ir Pasaulio paveldo komiteto sprendimu pripažįstamas svarbiu visos žmonijos dabarties ir ateities kartoms.

10. **Kultūros kelias** – kultūros paveldo, kultūrinių kraštovaizdžių, kultūros ir švietimo bendradarbiavimo priemonėmis sukurta teminių maršrutų sistema, kuria siekiama atgaivinti ir įprasmiti su istoriniais keliais, asmenybėmis ir reiškiniais, įvykiais, papročiais ar tradicijomis susijusias kultūros vertybes, sudaryti sąlygas joms pažinti, skatinti visuomenės bei bendruomenių įsitraukimą į šią veiklą ir atsakingumą atskleidžiant ir išryškinant jų kultūrinį tapatumą nacionaliniame ir europiniame kontekste.

11. **Kultūros paminklas** – nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektas ar vietovė, turintys išskirtinę kultūrinę reikšmę.

12. **Kultūros paveldo statinys** – pastatas, jo dalis, inžinerinis statinys ar jo išlikusi dalis, monumentalus dailės objektas, turintys vertingųjų savybių ir registruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje kaip nekilnojamieji kultūros paveldo objektai.

13. **Kultūros paveldo vietovė** – gamtinius ir antropogeninius elementus (komponentus) apimanti teritorija, pasižyminti istoriškai susiformavusiais ypatumais, visumos darna ir (ar) derme su gamtine aplinka ir turinti vertingųjų savybių, registruota Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

14. **Kultūrinė reikšmė** – paveldėta istorinė, mokslinė, estetinė, socialinė ar etninė vertė, svarbi dabarties ir perduodama ateities kartoms.

15. **Nekilnojamasis kultūros paveldas** – kultūros paveldo dalis, kurią sudaro praeities kartų pastatytos, įrengtos, sukurtos išlikusios ar iš dalies išlikusios medžiaginės nekilnojamosios kultūros vertybės, saugomos dėl viešojo intereso ir kultūrinės reikšmės, ir neatsiejamos nuo užimamos teritorijos.

16. **Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programa** – valstybės ar savivaldybių biudžeto lėšomis finansuojama programa, skirta nekilnojamajam kultūros paveldui išsaugoti ir aktualizuoti.

17. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objektas** – pavienis ar kompleksinis ant žemės, po žeme, vandenyje ar iš dalies po vandeniu esantis objektas, jo dalis, vieta ar kitas nekilnojamasis daiktas, turintis vertingųjų savybių ir kartu su jam priskirta teritorija yra registruotas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

18. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto elementų atkūrimas** (toliau – atkūrimas) – neišlikusių atskirų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto elementų, neatsiejamai susijusių su šiuo objektu, sukūrimas pagal nustatytas neišlikusias šio objekto vertingąsias savybes, atliekant taikomaisiais tyrimais pagrįstus tvarkomuosius paveldosaugos darbus. Atkuriant išsaugomi nekilnojamojo kultūros paveldo objekto išlikę elementai, kurie gražinami į pirminę vietą, tiksliai pakartojami ar naujai sukuriami neišlikę elementai.

19. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto atstatymas** – neišlikusio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar jo dalies sukūrimas pagal taikomaisiais tyrimais grindžiamas neišlikusias vertingąsias savybes, atliekant tvarkomuosius statybos, statybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbus.

20. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorija** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto užimamas ir jam naudoti reikalingas žemės sklypas (jo dalis) ar nesuformuotų žemės sklypų valstybinės žemės ar miško plotas, kuriems nustatomi paveldosaugos reikalavimai.

21. **Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ir kitų nekilnojamųjų daiktų, pripažintų turinčiais vertingųjų savybių ir esančių pavienio ar kompleksinio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje arba kultūros paveldo vietovėje, savininkas ar kitos valdymo teisės turėtojas.

22. **Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimas** (toliau – tyrimas) – nekilnojamosios kultūros vertybės raidos, būklės, apimties, išlikusių, pakitusių ar prarastų vertingųjų savybių nustatymas, apibendrinimas ir dokumentavimas, atliekamas vykdant atskleidimo procedūras, prieš pradėdant nekilnojamosios kultūros vertybės projektavimo, planavimo, tvarkybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymo darbus ir (ar) darbų vykdymo metu, prieš skelbiant nekilnojamąją kultūros vertybę saugoma, taip pat taikomas nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimui, sklaidai ir aktualizavimui pagrįsti.

23. **Nekilnojamoji kultūros vertybė** – nekilnojamojo kultūros paveldo objektas ar kultūros paveldo vietovė.

24. **Nekilnojamosios kultūros vertybės konservavimas** – nekilnojamosios kultūros vertybės būklės stabilizavimas ir jos autentiškumo požymių sutvirtinimas, atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkomuosius paveldosaugos darbus.

25. **Nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumas** – galimybė fiziškai ir (ar) intelektualiai susipažinti su nekilnojamąja kultūros vertybe.

26. **Nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūra** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo nuolat vykdomi nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių

nekeičiantys darbai, kuriems nereikalingas už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos sutikimas.

27. **Nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymas** – nekilnojamosios kultūros vertybės, jos sudedamųjų dalių, jos teritorijos pertvarkymas naudoti, išsaugant vertingąsias savybes, vientisumą ir autentiškumą bei sudarant galimybes atkurti būklę, buvusią iki šių pakeitimų, suderinant nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo ir visuomenės poreikius, užtikrinant nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumą visuomenei, siekiant atgaivinti ir aktualizuoti nekilnojamąją kultūros vertybę, atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkybos, statybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbus.

28. **Nekilnojamosios kultūros vertybės restauravimas** – visų išlikusių nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškų dalių ar elementų konservavimas, atskirų neišlikusių elementų atkūrimas, nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių išsaugojimas ir išryškinimas atliekant taikomaisiais tyrimais grindžiamus tvarkomuosius paveldosaugos darbus pagal specialiąsias technologijas ir nekeičiant kultūros paveldo statinių laikančiųjų konstrukcijų tipo bei jų nepertvarkant.

29. **Nekilnojamosios kultūros vertybės stebėseną** – nekilnojamųjų kultūros vertybių periodinis būklės ir jos kitimo stebėjimas, fiksavimas, vertingąsias savybes naikinančio ar žalojančio poveikio vertinimas, informacijos kaupimas, apibendrinimas ir prognozavimas.

30. **Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbai** (toliau – teritorijos tvarkymo darbai) – nekilnojamojo kultūros vertybės teritorijos dalių ir elementų tvarkybos darbai, skirti jos teritorijos autentiškumui, vientisumui ir vertingosioms savybėms išsaugoti, prarastoms dalims ir elementams atkurti ir nekilnojamajai kultūros vertybei pritaikyti, atliekami vadovaujantis Įstatymu, Lietuvos Respublikos želdynų ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymais, kai kartu gali būti atliekami tvarkomieji statybos ir (ar) statybos darbai.

31. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkyba** (toliau – tvarkyba) – nekilnojamajai kultūros vertybei išsaugoti atliekami taikomaisiais tyrimais grindžiami tvarkomieji paveldosaugos ir tvarkomieji statybos darbai, nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos tvarkymo darbai ir šių darbų projektavimas.

32. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbų techninė priežiūra** – privaloma nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo (statytojo) organizuojama ir techninio prižiūrėtojo atliekama techninė priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, kad nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbai būtų atliekami pagal paveldosaugos reikalavimus.

33. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektas** (toliau – tvarkybos projektas) – pagal normatyvinius tvarkybos techninius dokumentus parengtų dokumentų visuma, kuriuose pateikiami taikomaisiais tyrimais grindžiami nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos sprendiniai, skirti nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškumo ir vertingųjų savybių išsaugojimui.

34. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektiniai pasiūlymai** – prieš nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektą rengiamas dokumentas, kuriuo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas arba jo įgaliotas asmuo išreiškia, kaip numato atlikti nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos darbus.

35. **Nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūra** – privaloma nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo organizuojama ir nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projektų vadovo atliekama nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, kad šios vertybės tvarkybos darbai būtų atliekami pagal projektą.

36. **Pasaulio paveldo vertybė** – nekilnojamoji kultūros ir (ar) gamtos paveldo vertybė, vadovaujantis 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija ir jos įgyvendinimo gairėse nustatytais vertinimo kriterijais ir procedūromis, Pasaulio paveldo komiteto nutarimu įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą.

37. **Pasaulio paveldo vertybės valdymo planas** – dokumentas, kuriame numatoma pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo ir valdymo strategija, suplanuojami veiksmai, užtikrinantys išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimo prioritetus, ir nurodomi šių veiksmų įgyvendinimo terminai, finansavimo šaltiniai, atsakingi vykdytojai.

38. **Pasaulio paveldo vertybės vietos valdytojas** (toliau – vietos valdytojas) – valstybės institucija ar savivaldybės administravimo subjektas, atsakingi už pasaulio paveldo vertybės valdymo procesų koordinavimą įgyvendinant šios vertybės išsaugojimo ir valdymo strategiją.

39. **Paveldo tvarkybos reglamentai** – visuma privalomųjų tvarkybos norminių dokumentų, kuriais nustatomos tvarkomųjų paveldosaugos darbų planavimo, projektavimo, vykdymo ir su tvarkyba susijusių procedūrų atlikimo taisyklės ir reikalavimai, užtikrinantys nekilnojamojo kultūros paveldo autentiškumo išsaugojimą.

40. **Paveldosaugos (specialioji) ekspertizė** – įvertinimas, kaip tvarkybos ir (ar) statybos projekte įgyvendinti paveldosaugos reikalavimai.

41. **Paveldosaugos reikalavimai** – Įstatyme, jame nurodytuose dokumentuose ir teisės aktuose, teritorijų planavimo dokumentuose nustatytos nekilnojamosios kultūros vertybės, jos teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo, valdymo, naudojimo sąlygos autentiškumui, vientisumui ir vertingosioms savybėms išsaugoti.

42. **Poveikio paveldui vertinimas** – planuojamos ūkinės veiklos poveikio pasaulio paveldo vertybės išskirtinei visuotinei vertei nustatymo, apibūdinimo ir išvadų teikimo procedūra.

43. **Preveninės priežiūros darbai** – nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo vykdomi ar organizuojami šio objekto vertingųjų savybių nekeičiantys darbai, nesusiję su esminių statinių reikalavimų užtikrinimu, kuriais mažinamas arba laikinai pristabdomas atmosferos ir (ar) biologinių organizmų poveikis objektui ar jo vertingosioms savybėms ir kuriems nereikalingas tvarkybos ir (ar) statybos leidimas.

44. **Specialieji paveldosaugos reikalavimai** – dokumentas, kuriame už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija nustato nekilnojamosios kultūros vertybės, jos teritorijos, konkretaus kultūros paveldo statinio arba nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio privalomas, vertybės apsaugą užtikrinančias, sąlygas tvarkybos ir (ar) statinio projektui rengti.

45. **Specialiosios technologijos** – nekilnojamosios kultūros vertybės autentiškumui išsaugoti skirtos tradicinės, istoriškai susiklosčiusios technologijos ir šiuolaikinės nekilnojamųjų kultūros vertybių restauravimo ir konservavimo technologijos, nurodytos Lietuvos Respublikoje priimtuose arba perimtuose Europos Sąjungos kultūros paveldo standartuose ir paveldo tvarkybos reglamentuose.

46. **Taikomieji tyrimai** – nekilnojamojo kultūros vertybėje ar jos apsaugos zonoje atliekami pažinimo darbai, kurių tikslas surinkti duomenis apie nekilnojamąją kultūros vertybę, reikalingus tvarkybos ir (ar) statybos darbų projektams, teritorijų planavimo dokumentams parengti ir jų sprendiniams pagrįsti, nustatyti ir (ar) patikslinti nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingąsias savybes.

47. **Tvarkomieji paveldosaugos darbai** – nekilnojamosios kultūros vertybės konservavimas ir restauravimas, atliekami pagal specialiąsias technologijas.

48. **Tvarkomieji statybos darbai** – statybos darbai, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, atliekami nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, nepažeidžiant vertingųjų savybių, skirti jo fizinėms ar techninėms savybėms pagerinti ir jį pritaikyti, atliekant paprastąjį remontą atitinkančius darbus, išskyrus prevencinės priežiūros darbus.

49. **Vertingoji savybė** – nekilnojamosios kultūros vertybės, jos dalies ar elemento bruožas ar šio bruožo materialinė išraiška, vertingi istoriniu, moksliniu, estetiniu, socialiniu ar etniniu požiūriu.

50. **Vientisumas** – nekilnojamosios kultūros vertybės savybė, pasireiškianti nepažeista darnia ją sudarančių dalių ir elementų visuma (kompleksiškumu), atsiskleidžiančia apibrėžtoje teritorijoje ir apimančia visas nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąsias savybes, procesus ir ryšius, kuriais grindžiama tos kultūros vertybės kultūrinė reikšmė.

51. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme, Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatyme, Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme, Saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, Statybos įstatyme, Teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme ir Lietuvos Respublikos žemės įstatyme.

3 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo skirstymas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldas skirstomas pagal sandarą, reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ir reikšmingumo lygmenį.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldas pagal sandarą yra:

1) pavienis objektas – vieta, kultūros paveldo statinys, kitas nekilnojamojo kultūros paveldo objektas su jam priskirta teritorija;

2) kompleksinis objektas – susijusių objektų grupė, reikšminga savo visuma, su jiems priskirta bendra teritorija;

3) vietovė.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldas, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį gali būti:

1) archeologinis – praeities ūkinės ar gynybinės veiklos, gyvenamosios, laidojimo ar kulto vietos, jų kompleksai arba vietovės, kurių vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių yra archeologiniai tyrimai ir radiniai;

2) povandeninis – po vandeniu ar iš dalies po vandeniu esantys archeologiniai objektai, vietovės, konstrukcijos, pastatai, žmonių palaikai, nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, kurie iš dalies arba visiškai, su pertraukomis arba nepertraukiamai po vandeniu yra išbuvę ne mažiau kaip 100 metų, ir kurių vienintelis arba vienas iš pagrindinių mokslinių duomenų šaltinių yra povandeniniai archeologiniai tyrimai ir radiniai;

3) mitologinis – tautosakoje minimi senovės kulto ar kitos žmonių veiklos objektai;

4) etnokultūrinis – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, atskleidžiančios etninės kultūros savitumą;

5) architektūrinis – statiniai, jų dalys, priklausiniai ir tokių statinių vientisos architektūrinės kompozicijos (kompleksai, ansambliai), vietos bei vietovės, reikšmingos funkcinė, erdvinė ir vizualiai suvokiama meninė išraiška ir komponavimo principais;

6) urbanistinis – istorinės miestų dalys, miesteliai ar jų dalys, kaimai ar jų dalys, reikšmingi savo struktūrinių elementų išdėstymo ir funkcionavimo ypatumų visuma, meniniais erdvės formavimo principais ir parametrais;

7) želdynų – istoriniai želdynai (parkai, sodai ir kiti želdynai);

8) inžinerinis – inžineriniai statiniai ir infrastruktūriniai objektai, jų kompleksai, gamybinė ar technologinė įranga;

9) istorinis – objektai ar vietovės, susiję su svarbiais visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykiais ar asmenybėmis;

10) memorialinis – objektai, skirti reikšmingiems kultūros ir valstybės istorijos įvykiams ar asmenybėms atminti;

11) dailės – monumentaliosios dailės kūriniai, koplytėlės, koplytstulpiai, stogastulpiai, monumentalieji kryžiai, memorialiniai statiniai ir kiti nekilnojamosios dailės kūriniai, tiesiogiai susiję su jų užimama ir naudoti reikalinga teritorija ar statiniu;

12) sakralinis – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, reikšmingi religinėms bendruomenėms, bendrijoms ir centrams ir (ar) naudojami religinėms apeigoms;

13) kultūrinės raiškos – individo ar individų grupės kūrybinių ieškojimų padariniai;

14) kraštovaizdžio – statiniai, jų kompleksai, vietos ar vietovės, kurie yra sudėtinė vertingo kultūrinio kraštovaizdžio dalis.

4. Nekilnojamosios kultūros vertybės pagal reikšmingumą (vertingųjų savybių gausą, autentiškumą, vientisumą ir reikšmę visuomenei, bendruomenėms ar atskiroms žmonių grupėms) gali būti vietinio, regioninio ar nacionalinio lygmens.

4 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą sudaro:

1) nekilnojamojo kultūros paveldo apskaita (toliau – apskaita);

2) nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimas savivaldybės ar valstybės saugomomis ir kultūros paminklais;

3) nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūra, tvarkyba, pritaikymas ir naudojimas;

4) nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas, jo sklaida;

5) nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimas.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo teisinę apsaugą reglamentuoja:

1) paveldosaugos reikalavimai;

2) Įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo nustatyti reikalavimai nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, esantiems draustiniuose, rezervatuose, valstybiniuose parkuose;

3) pagal Įstatymą, Saugomų teritorijų įstatymą ir Teritorijų planavimo įstatymą, parengtų teritorijų planavimo dokumentų nustatyti reikalavimai;

4) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų įsipareigojimai, nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos sutartyse (toliau – apsaugos sutartys);

5) Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose, kultūros paveldo vietovėse ir jų apsaugos zonose.

3. Viešasis interesas nekilnojamojo kultūros paveldo srityje įgyvendinamas per Įstatyme nustatytą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teisinį reguliavimą, visuomenės informavimą ir jos dalyvavimą priimant sprendimus, susijusius su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga.

4. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) yra atsakingas už viešojo intereso gynimą nekilnojamojo kultūros paveldo srityje. Kai yra pažeistas Įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytas viešasis interesas, Departamentas dėl viešojo intereso gynimo turi pareigą kreiptis į teismą.

5 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo įrašymas į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus

1. Nekilnojamajam kultūros paveldui, vadovaujantis tarptautiniuose dokumentuose nustatytais vertinimo kriterijais ir procedūromis, gali būti suteiktas nekilnojamosios kultūros vertybės tarptautinės svarbos statusas ir jis gali būti įrašytas į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus.

2. Nekilnojamajam kultūros paveldui, turinčiam tarptautinės svarbos nekilnojamosios kultūros vertybės statusą ir (ar) įrašytam į tarptautinės svarbos paveldo sąrašus, taikomi ratifikuotose tarptautinėse konvencijose ir sutartyse nustatyti reikalavimai.

II SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS VALDYMO SISTEMA

6 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymą vykdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, atsižvelgdami į Valstybinės kultūros paveldo komisijos teikiamus paveldosauginės patirties ir tendencijų vertinimus, analizes ir siūlymus.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos politiką įgyvendina ir šios politikos formavimą ir įgyvendinimą aptarnauja Departamentas, kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga, savivaldybių institucijos ir administracijos, atsižvelgdami į nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmingumo lygmenį ir statusą, kaip nurodyta Įstatymo 10–12 straipsniuose. Vietinio reikšmingumo lygmens ir savivaldybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, esančių regioninio ir (ar) nacionalinio lygmens kultūros paveldo vietovėse, apsaugą, kaip nurodyta Įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje, įgyvendina savivaldybės administracijos padalinys ar darbuotojas, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą.

7 straipsnis. Valstybinė kultūros paveldo komisija

Valstybinės kultūros paveldo komisijos uždavinius, funkcijas ir teises nustato Lietuvos Respublikos Valstybinės kultūros paveldo komisijos įstatymas.

8 straipsnis. Vyriausybės kompetencija

Vyriausybė atlieka šias funkcijas:

- 1) tvirtina nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos zonų nustatymo tvarką;
- 2) priima nutarimus dėl kultūros paminklų paėmimo visuomenės poreikiams;
- 3) tvirtina neprivatizuojamų dvarų sodybų sąrašą;
- 4) atlieka ir kitas Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

9 straipsnis. Kultūros ministerijos ir kultūros ministro kompetencija

1. Kultūros ministerija, formuodama nekilnojamojo kultūros paveldo politiką, taip pat organizuodama, koordinuodama ir kontroliuodama jos įgyvendinimą, atlieka šias funkcijas:

- 1) metodiškai vadovauja nekilnojamojo kultūros paveldo teisinės apsaugos reglamentavimui;
- 2) vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimą ir organizuoja šių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, kurį vykdo šios dalies 8 punkte nurodytos institucijos ir organizacijos;
- 3) atstovauja šaliai tarptautinėse organizacijose, įgyvendina Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis prisiimtus įsipareigojimus;
- 4) organizuoja kultūros paveldo aktualizavimo veiklas;
- 5) derina mokslo institucijų ar nevyriausybinų organizacijų, veikiančių kultūros paveldo srityje, parengtas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų programas.

2. Kultūros ministras atlieka šias funkcijas:

- 1) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos finansavimo ir kompensavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarką;
- 2) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo tvarką;
- 3) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo programas;
- 4) tvirtina Kultūros vertybių registro informacinės sistemos nuostatus;
- 5) tvirtina valstybines nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programas finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis (toliau – valstybinės paveldosaugos programas);
- 6) tvirtina specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ir individualius apsaugos reglamentus, skelbiant nekilnojamąją kultūros vertybę saugoma;
- 7) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tipinius apsaugos reglamentus;

8) skelbia valstybės saugomomis nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamasias kultūros vertybes;

9) sudaro nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų, mokslinės archeologijos, paraiškų nustatyti kultūros kelio lygmenį Lietuvos Respublikoje ir jį sertifikuoti vertinimo ekspertų komisijas ir tvirtina jų nuostatus;

10) Valstybinei kultūros paveldo komisijai pritarus, teikia nekilnojamasias kultūros vertybes Vyriausybei skelbti kultūros paminklais;

11) teikia kultūros paminklus, kurie dėl išskirtinės kultūrinės reikšmės turi būti prieinami visuomenei, Vyriausybei įrašyti į valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą;

12) teikia nekilnojamasias kultūros vertybes įrašyti į tarptautinės svarbos paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių sąrašus, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis nenustatyta kitaip;

13) nustato kultūros kelių Lietuvos Respublikoje lygmenų nustatymo ir sertifikavimo tvarką;

14) nustato valstybinių paveldosaugos programų stebėsenos ir poveikio vertinimo tvarką;

15) tvirtina techninių apsaugos priemonių įrengimo ir neatidėliotinių saugojimo darbų, skirtų mažinti kultūros paveldo objekto griūties ar vertingųjų savybių praradimo ir grėsmės žmonių saugumui rizikas, sąrašą;

16) tvirtina paveldo tvarkybos reglamentus;

17) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos ir atgaivinimo projektų dalinio finansavimo valstybės biudžeto lėšomis tvarką;

18) kartu su aplinkos ministru nustato nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarką;

19) atlieka ir kitas Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

3. Šio straipsnio 2 dalies 9 punkte nurodytos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisija (toliau – Atestavimo komisija), nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ekspertų komisija, mokslinė archeologijos komisija, paraiškų nustatyti kultūros kelio lygmenį Lietuvos Respublikoje ir jį sertifikuoti vertinimo ekspertų komisija atlieka joms jų nuostatuose priskirtas funkcijas. Šias komisijas turi sudaryti ne mažiau kaip 5 nariai, deleguoti šių komisijų nuostatuose nurodytų institucijų, kurių personalinę sudėtį 3 metų kadencijai tvirtina kultūros ministras. Komisijų nariais negali būti skiriami šių komisijų sudarytojų ir jiems pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, taip pat jų nariais negali būti tokia pačią veiklą, kuriai prašoma leidimo, vykdantys asmenys. Komisijų nariai privalo būti nepriekaištingos reputacijos, atitinkantys Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus reikalavimus. Komisijos nariu asmuo gali būti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės. Komisijų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. Komisijos pirmo posėdžio metu iš savo narių komisijos kadencijos laikotarpiui turi išsirinkti pirmininką ir jo pavaduotoją.

10 straipsnis. Departamento kompetencija

1. Departamentas:

1) rengia valstybines paveldosaugos programas;

2) organizuoja ir koordinuoja nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą (toliau – inventorizavimas) ir apskaitą;

3) tvarko Kultūros vertybių registro informacinę sistemą, kurioje registruojamos nekilnojamosios kultūros vertybės ir jų duomenys, kaupia, tvarko ir saugo su šiuo registru susijusius dokumentus;

4) atlieka Įstatymo ir kitų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūrą;

5) dalyvauja nagrinėjant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srities teisės aktų projektus ir rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srities įgyvendinamųjų teisės aktų projektus, įgyvendina šių teisės aktų reikalavimus;

6) organizuoja ir vykdo kultūros kelių lygmenų nustatymo ir sertifikavimo procesą, išduoda kultūros kelių sertifikatus (išskyrus Europos Tarybos kultūros kelių sertifikatus), vykdo sertifikuotų kultūros kelių veiklos stebėseną;

7) teikia Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui pranešimą dėl juridinių faktų apie nekilnojamojo daikto registravimą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir (ar) teritorijų, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, registravimo Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje;

8) išduoda leidimus ardomiesiems tyrimams ir archeologiniams tyrimams, kaupia tyrimų ataskaitas, jas skaitmenina;

9) atlikdamas priskirtas funkcijas bendradarbiauja su užsienio valstybių institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis;

10) atlieka ir kitas Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Departamentas, atlikdamas jam pavestas funkcijas, turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų informaciją apie nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, apžiūrėti ir tirti nekilnojamasias kultūros vertybes ir, sutikus savininkui, kitus nekilnojamosius daiktus, kurie gali turėti vertingųjų savybių.

3. Departamentas atlieka šias regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių bei valstybės saugomų ar kultūros paminklo statusą turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių apsaugos funkcijas:

1) vykdo nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėseną, kaupia nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėsenos informaciją ir teikia ją Kultūros ministerijai kultūros ministro nustatyta tvarka;

2) inicijuoja ir organizuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą valstybės saugomomis;

3) sudaro su nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojais apsaugos sutartis;

4) nustato ir teikia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus savivaldybės administracijai;

5) teikia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams Įstatymu pagrįstus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūrai, tvarkybai, pritaikymui ir naudojimui;

6) rengia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualius apsaugos reglamentus ar organizuoja jų rengimą;

7) rengia specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, įgyvendinančius Įstatymo reikalavimus, arba organizuoja jų rengimą;

8) tikrina, Įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka, ar nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų bei statytojų pateikti tvarkybos projektiniai pasiūlymai, kai jie yra privalomi Įstatymo nustatyta tvarka, tvarkybos projektas ir (ar) statinio projektas ar teritorijų planavimo dokumentas atitinka galiojančius paveldosaugos reikalavimus;

9) prižiūri nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai;

10) kultūros ministro nustatyta tvarka nustato sužalotų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų atstatymo ir (ar) atkūrimo būdą ir nuostolių dydį;

11) surašo administracinių nusižengimų protokolus, nagrinėja administracinių nusižengimų bylas;

12) atlieka ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjekto funkcijas, vadovaudamasis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu.

11 straipsnis. Kultūros ministro įgaliotos biudžetinės įstaigos kompetencija

Kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga atlieka šias funkcijas:

- 1) įgyvendina valstybines paveldosaugos programas, organizuoja ir vykdo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, įtrauktų į valstybines paveldosaugos programas, tvarkomųjų paveldosaugos darbų ir tvarkomųjų statybos darbų techninę priežiūrą;
- 2) teikia Kultūros ministerijai, Valstybinei kultūros paveldo komisijai ir Departamentui atliktų tvarkomųjų paveldosaugos darbų ir tvarkomųjų statybos darbų, įtrauktų į valstybines paveldosaugos programas, ataskaitas;
- 3) teikia Kultūros ministerijai ir Departamentui pastabas ir pasiūlymus rengiant valstybines paveldosaugos programas;
- 4) kultūros ministro nustatyta tvarka organizuoja ir atlieka nekilnojamųjų kultūros vertybių prevencinės priežiūros darbus;
- 5) teikia konsultacijas paveldo tvarkybos ir prevencinės priežiūros klausimais nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams ir kitiems asmenims, suinteresuotiems nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimu;
- 6) atlieka cheminius ir biologinius nekilnojamojo kultūros paveldo objektų statybinių medžiagų tyrimus;
- 7) atlieka kitas su valstybinių paveldosaugos programų rengimu ir įgyvendinimu susijusias funkcijas.

12 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos valdymas savivaldybių institucijose ir savivaldybių administracijose

1. Savivaldybės taryba atlieka šias funkcijas:
 - 1) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos norminius teisės aktus vietos savivaldos lygmeniu;
 - 2) tvirtina savivaldybės paveldosaugos programas;
 - 3) tvirtina specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ir individualius apsaugos reglamentus skelbiant nekilnojamąsias kultūros vertybes savivaldybės saugomomis;
 - 4) skelbia savivaldybės saugomomis vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes;
 - 5) atlieka ir kitas Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.
2. Savivaldybės meras:
 - 1) inicijuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą savivaldybės saugomomis;
 - 2) tvirtina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualius apsaugos reglamentus;
 - 3) atlieka ir kitas Įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.
3. Savivaldybių administracijos atlieka šias funkcijas:
 - 1) išduoda planuojamiems tvarkybos darbams nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, kultūros paveldo vietovėse, jų teritorijose ar apsaugos zonose specialiuosius paveldosaugos reikalavimus;
 - 2) organizuoja tvarkybos projektų derinimą ir išduoda leidimus tvarkybai;
 - 3) rengia savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos programas, finansuojamas savivaldybės biudžeto lėšomis (toliau – savivaldybės paveldosaugos programas) ir organizuoja jų vykdymą;
 - 4) tikrina nekilnojamojo kultūros paveldo objektų būklę sudarant sandorius dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kaupia informaciją apie kultūros paveldo objektų būklę ir teikia ją Departamentui;
 - 5) atlieka planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjekto funkcijas, vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu.
4. Savivaldybių administracijos, atliktamos joms pavestas funkcijas:

- 1) sudaro apsaugos sutartis ir teikia apie tai duomenis Departamentui;
 - 2) turi teisę gauti iš valstybės ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų informaciją apie nekilnojamojo kultūros paveldo objektus, apžiūrėti ir tirti nekilnojamąsias kultūros vertybes ir, sutikus savininkui, kitus nekilnojamuosius daiktus, kurie gali turėti vertingųjų savybių.
5. Savivaldybės administracijos padalinys, atsakingas už kultūros paveldo apsaugą, atlieka šias funkcijas vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių atžvilgiu:
- 1) vykdo nekilnojamųjų kultūros vertybių stebėseną, kaupia informaciją ir teikia ją Departamentui kultūros ministro nustatyta tvarka;
 - 2) organizuoja nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimą savivaldybės saugomomis ir teikia duomenis Departamentui;
 - 3) rengia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus;
 - 4) teikia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams Įstatymu pagrįstus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos reikalavimus nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūrai, tvarkybai, pritaikymui ir naudojimui;
 - 5) rengia nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualius apsaugos reglamentus;
 - 6) organizuoja specialiojo teritorijų planavimo dokumentų, įgyvendinančių Įstatymo reikalavimus, rengimą;
 - 7) tikrina, Įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka, ar nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojų bei statytojų pateikti tvarkybos projektiniai siūlymai, kai jie yra privalomi Įstatymo nustatyta tvarka, tvarkybos projektas ir (ar) statinio projektas ar teritorijų planavimo dokumentas atitinka galiojančius paveldosaugos reikalavimus;
 - 8) prižiūri nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamuosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai;
 - 9) kultūros ministro nustatyta tvarka nustato sužalotų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų atstatymo ir (ar) atkūrimo būdą ir nuostolių dydį;
 - 10) surašo administracinių nusižengimų protokolus, nagrinėja administracinių nusižengimų bylas.

III SKYRIUS

INVENTORIZAVIMAS, APSKAITA IR NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ SKELBIMAS SAUGOMOMIS

13 straipsnis. Inventorizavimas

1. Inventorizavimas – tai materialią potencialaus nekilnojamojo kultūros paveldo išraišką apibūdinančios, fiksuojančios dabarties ir praeities informacijos surinkimas, kultūros ministro nustatyta tvarka surašant nekilnojamam kultūros paveldui siūlomus priskirti galimai vertingųjų savybių turinčius objektus į skaitmeninį sisteminį sąrašą (toliau – Inventorius), taip pat šios informacijos kaupimas, tikslinimas, sisteminimas.
2. Informacijos surinkimą apie galimai vertingųjų savybių turinčius objektus ir (ar) duomenų tikslinimą gali vykdyti fiziniai bei juridiniai asmenys – savivaldybių paveldosaugos padaliniai ar specialistai, tradicinės religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, muziejai, mokslo ir studijų paveldosaugos bei kitos tyrimų institucijos, visuomenė, savo veiksmus derindami su Departamentu.
3. Inventorizuotiems objektams teisinė apsauga netaikoma.
4. Inventoriaus duomenys yra vieši, skelbiami Departamento interneto svetainėje, išskyrus asmens duomenis ir archeologinių, povandeninių objektų adresus ir (ar) buvimo vietas.
5. Už Inventoriaus duomenų sutikrinimą ir teisingumą atsako Departamentas.

14 straipsnis. Apskaita

1. Apskaitą sudaro potencialių nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimas, vertinimas ir nekilnojamųjų kultūros vertybių registravimas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

2. Objektų ir vietovių turi būti atrinkta tiek ir tokių, kad būtų užtikrintas atitinkamo reikšmingumo nekilnojamųjų kultūros vertybių pakankamo pavyzdžių kiekio išsaugojimas, atsižvelgiant į galimų stichinių nelaimių ar kitų nelaimingų atsitikimų padarinius ir išsaugojimo užtikrinimo galimybes (visuomenės suinteresuotumą, teisinę bazę, finansinius išteklius).

3. Potencialioms nekilnojamosioms kultūros vertybėms atskleisti atliekami tyrimai. Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašą tvirtina kultūros ministras. Apie planuojamus atlikti tyrimus ir vertinimą, Įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka, informuojami visi asmenys, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registre.

4. Pagal tyrimų duomenis sudaromas Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo tarybos akto (toliau – Vertinimo tarybos aktas) projektas, kuriuo vadovaujantis atliekamas nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimas. Vertinimo tarybos akto formos pildymo aprašą ir Vertinimo tarybos akto formą tvirtina kultūros ministras.

5. Vertinamos potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės turi atitikti autentiškumo, vientisumo ir amžiaus cenzo kriterijus, nustatytus kultūros ministro įsakymu patvirtintoje nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo tvarkoje. Vertinimo metu nustatomos potencialių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingosios savybės, pagrindžiamas reikšmingumą lemiantis vertingųjų savybių pobūdis ir reikšmingumo lygmuo, apibrėžiamos jų teritorijų ir (ar) apsaugos zonų ribos ir atliekama atranka registravimui Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

6. Atranka vykdoma kompleksiskai lyginant panašias (pagal vertingųjų savybių pobūdį, gausą ir reikšmingumo lygmenį) potencialias ir esamas nekilnojamasias kultūros vertybes, vadovaujantis autentiškumo, vientisumo, būklės, išsaugojimo tikimybės ir panaudojimo, eksponavimo, lankymo galimybės kriterijais, nustatytais kultūros ministro įsakymu patvirtintoje nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo tvarkoje.

7. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą atlieka nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau – vertinimo tarybos), veikiančios pagal kultūros ministro įsakymu patvirtintus nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatus, nustatančius vertinimo tarybų funkcijas, teises, sudarymą bei darbo organizavimo tvarką. Vertinimo tarybos turi būti sudarytos iš ne mažiau kaip 5 narių. Vertinimo tarybų nariais negali būti skiriami šių tarybų sudarytojų ir jiems pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį. Vertinimo tarybų personalinė sudėtis tvirtinama 3 metų laikotarpiui. Vertinimo tarybų nariais gali būti nekilnojamojo kultūros paveldo specialistai, turintys nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, suteikiančią teisę atlikti paveldosaugos ekspertizę, ar su kultūros paveldo apsaugos sritimi susiję mokslininkai, turintys šios srities mokslo (meno) daktaro laipsnį. Vertinimo tarybų nariai privalo būti nepriekaištingos reputacijos, atitinkantys Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams nustatytus reikalavimus. Vertinimo tarybos nariu asmuo gali būti ne daugiau kaip 2 kadencijas iš eilės. Vertinimo tarybų narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka.

8. Departamento sudarytos vertinimo tarybos teikia rekomendacijas (pasiūlymus) Departamento direktoriui dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo, taip pat nacionalinio ar regioninio reikšmingumo lygmens nustatymo ir teisinės apsaugos reikalingumo ar apskaitos duomenų tikslinimo.

9. Savivaldybės (-ių) sudarytos vertinimo tarybos teikia rekomendacijas (pasiūlymus) savivaldybės tarybai dėl jas sudariusių savivaldybių teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo, taip pat vietinio reikšmingumo lygmens nustatymo ir teisinės apsaugos reikalingumo ar apskaitos duomenų tikslinimo. Jeigu atitinkamoje savivaldybėje nėra sudaryta savivaldybės (-ių) vertinimo taryba ar nėra vertinimo tarybos narių, kurie pagal kompetenciją galėtų vertinti nekilnojamąją kultūros vertybę pagal visus vertinimo tarybos akto projekte pasiūlytus nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių pobūdžius, tokia nekilnojamoji kultūros vertybė vertinama Departamento sudarytoje vertinimo taryboje.

10. Departamento direktorius ar savivaldybės taryba pagal pateiktas jų sudarytų vertinimo tarybų rekomendacijas (pasiūlymus) priima sprendimą dėl teisinės apsaugos nekilnojamajai kultūros vertybei suteikimo. Savivaldybės tarybai priėmus sprendimą dėl teisinės apsaugos suteikimo, savivaldybės administracija teikia informaciją apie priimtą sprendimą Departamentui dėl nekilnojamosios kultūros vertybės įrašymo į Kultūros vertybių registro informacinę sistemą. Informacija apie už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų priimtus sprendimus dėl teisinės apsaugos nekilnojamajai kultūros vertybei suteikimo per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos skelbiama Departamento ir vertinimo tarybas sudariusių savivaldybių interneto svetainėse, o informacija apie įregistravimą – Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

11. Nekilnojamosios kultūros vertybės registruojamos Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje kaip kultūrinę reikšmę turintys pavieniai, kompleksiniai nekilnojamojo kultūros paveldo objektai ar kultūros paveldo vietovės.

12. Departamentas, nekilnojamąją kultūros vertybę įregistravęs Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui teikia pranešimą, dėl juridinio fakto apie nekilnojamojo daikto registravimą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir (ar) teritorijos, kurioje taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, registravimo Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje.

13. Departamentas per 20 darbo dienų po nekilnojamosios kultūros vertybės įregistravimo į Kultūros vertybių registro informacinę sistemą turi pranešti raštu (el. priemonėmis ar registruotąja pašto siunta) visiems asmenims, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje apie registravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje juridinį faktą.

14. Jei nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ir (ar) apsaugos zonoje yra daiktinės teisės objektų, į kuriuos Nekilnojamojo turto registre registruotas daiktines teises turi daugiau nei 100 asmenų, informavimas apie įrašymo į Kultūros vertybių registro informacinę sistemą juridinį faktą atliekamas skelbiant už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos ir savivaldybės (savivaldybių), kurios (kurių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, interneto svetainėse.

15. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimo, tvarkybos ar stebėsenos metu nustačius jų vertingųjų savybių pokytį (suykus ar sunaikinus esamas vertingąsias savybes, ar nustačius naujas galimai vertingąsias savybes), apskaitos duomenys ir vertingosios savybės turi būti tikslinamos. Tikslinant apskaitos duomenis ir vertingąsias savybes nėra taikomi šiame ir Įstatymo 16 straipsnyje numatyti informavimo reikalavimai, išskyrus atvejus, kai tikslinami apskaitos duomenys ir vertingosios savybės nustatomi daiktinės teisės objektuose, kuriuose jie nebuvo nustatyti. Tokiais atvejais su priimtu sprendimu turi būti supažindinti visi asmenys, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus tokios nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registre ir kurie nebuvo informuoti apie šį juridinį faktą.

16. Mažareikšmiai apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių tikslinimai, išskyrus paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kultūros paminklų, gali būti

atliekami už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos supaprastinta tvarka, nesikreipiant į vertinimo tarybą. Mažareikšmiai apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių tikslinimais gali būti:

1) nekilnojamosios kultūros vertybės pavadinimo ir adreso tikslinimas;

2) nekilnojamosios kultūros vertybės Vertinimo tarybos akto gramatikos, rašybos ir skyrybos klaidų taisymas arba faktinių netikslumų taisymas.

3) brėžinių tikslinimas, kai tai nesusiję su nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ir (ar) apsaugos zonos, ir (ar) apsaugos zonų pozonių ribų keitimu ir vertingųjų savybių ir (ar) kompleksinių objektų keitimu, išskyrus atvejus, kai nekilnojamoji kultūros vertybė tapo kitos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąja savybe arba nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji savybė tapo nekilnojamojo kultūros paveldo objektu;

17. Visi faktinių netikslumų taisymai turi būti pagrįsti dokumentais ir (ar) nuotraukomis, o faktai apie atliktą mažareikšmių apskaitos duomenų ir vertingųjų savybių tikslinimą turi būti registruojami Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

18. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, gavusi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro generalinio direktoriaus sprendimą, nurodytą Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo 4 straipsnio 8 dalies 1 punkte, dėl Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruoto viešojo objekto pašalinimo arba pakeitimo ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo šio sprendimo gavimo dienos turi pateikti atitinkamai vertinimo tarybai svarstyti Vertinimo tarybos akto projektą dėl šio objekto teisinės apsaugos panaikinimo arba jo vertingųjų savybių pakeitimo. Vertinimo tarybai pateikus atitinkamą rekomendaciją (pasiūlymą), už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šios rekomendacijos (pasiūlymo) gavimo dienos apie ją informuoja Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centrą ir šio objekto valdytoją.

19. Kai nekilnojamoji kultūros vertybė yra sunykusi, sunaikinta ar kitaip prarastos jos vertingosios savybės ir už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija apie tai ne mažiau kaip prieš 3 mėnesius iki vertinimo tarybos rekomendacijos (pasiūlymo) pateikimo paskelbia už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos interneto svetainėje ir savivaldybės (savivaldybių), kurios (kurių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, seniūnijų patalpose, skelbimų lentose (ten, kur jos oficialiai įrengtos) ir savivaldybės (savivaldybių) interneto svetainėse, vertinimo taryba pateikia išvadą už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai sprendimui priimti dėl nekilnojamosios kultūros vertybės teisinę apsaugą naikinančio sprendimo. Priėmus nekilnojamosios kultūros vertybės teisinę apsaugą naikinantį sprendimą, per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos buvusios nekilnojamosios kultūros vertybės duomenys (išskyrus duomenis, kai nekilnojamoji kultūros vertybė tapo kitos nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąja savybe) iš Kultūros vertybių registro informacinės sistemos yra išregistruojami ir perkeltami į Inventorių kultūros ministro nustatyta tvarka. Prieš atliekant šią procedūrą pagal Įstatymo 48 straipsnį turi būti įvertinta nekilnojamajai kultūros vertybei padaryta žala, ir tik tada jei sunaikintai ar sunykusiai kultūros vertybei nėra galimybės nustatyti žalos padarymo subjekto, yra pradedama nekilnojamosios kultūros vertybės teisinę apsaugą naikinančio sprendimo priėmimo procedūra.

20. Jei nekilnojamoji kultūros vertybė yra paskelbta valstybės ar savivaldybės saugoma, prieš pradėdant procedūras dėl jos teisinę apsaugą naikinančio sprendimo, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija turi raštu apie tai informuoti subjektą, kurio sprendimu ši nekilnojamoji kultūros vertybė buvo paskelbta saugoma, ir pateikti šių procedūrų inicijavimo pagrindimą ir gauti šio subjekto pritarimą.

15 straipsnis. Kultūros vertybių registras

1. Kultūros vertybių registro informacinė sistema kuriama, tvarkoma, naudojama, pertvarkoma Įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo,

Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo ir kitų valstybės informacinius išteklius reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruojami objektai ir tvarkomi juos apibūdinantys Kultūros vertybių registro duomenų rinkiniai:

- 1) nekilnojamosios kultūros vertybės:
 - a) pavadinimas, jos unikalus kodas, adresas, įregistravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje data, sandara ir amžius, laikotarpis ar sukūrimo data;
 - b) vertinimo tarybos aktu (aktais) nustatytos vertingosios savybės, vertingųjų savybių pobūdis ar pobūdžiai, reikšmingumo lygmuo, reikšmingumo lygmens pagrindimas;
 - c) teritorijos ribos ir, jei nustatytos, apsaugos zonos ir (ar) apsaugos zonų pozonių ribos;
 - d) išskirtinės visuotinės vertės aprašas, jei nekilnojamoji kultūros vertybė yra įrašyta į Pasaulio paveldo sąrašą;
 - e) duomenys, nurodyti Įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje;
 - f) kiti dokumentai ir duomenys.
- 2) kilnojamosios kultūros vertybės duomenys, nurodyti Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme.

3. Kultūros vertybių registro informacinės sistemos valdytojas ir Kultūros vertybių registro duomenų valdytojas yra Kultūros ministerija. Kultūros ministerija skiria Kultūros vertybių registro informacinės sistemos tvarkytoją Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatyta tvarka.

4. Kultūros vertybių registro informacinė sistema keičiasi duomenimis su Nekilnojamojo turto registro ir kitomis valstybės informacinėmis sistemomis, kadastrais, klasifikatoriais, specializuotais duomenų bankais, taip pat su valstybinių programų, teritorijų planavimo organizatoriais, jeigu jie yra valstybės ar savivaldybių institucijos.

5. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje esantys duomenys yra vieši. Pagal duomenų teikimo sutartis šie duomenys perduodami susijusiems registrams ir valstybės informacinėms sistemoms. Jų pagrindu Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojas atitinkamo nekilnojamojo daikto Nekilnojamojo turto registro įrašė registruoja juridinius faktus apie nekilnojamojo daikto registravimą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje. Priėmus nekilnojamosios kultūros vertybės teisinę apsaugą naikinantį sprendimą, Departamentas teikia prašymą Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos tvarkytojui dėl su nekilnojamąja kultūros vertybe, kuriai panaikinta apsauga, susijusių juridinių faktų išregistravimo.

16 straipsnis. Laikinosios apsaugos priemonės

1. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, priėmusi sprendimą pradėti potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras (nuo dokumentacijos rengimo pradžios), nurodytas Įstatymo 14 straipsnyje, turi su jomis supažindinti visus asmenis, kurių daiktinės teisės į nekilnojamuosius daiktus tokios nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ribose ir (ar) apsaugos zonoje yra registruotos Nekilnojamojo turto registre ir informuoti juos raštu (el. priemonėmis ar paštu), per 15 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos apie pradėtas potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras, numatomą procedūrų užbaigimo laiką ir galimą 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų ar draudimų termino pradžią. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų (neigiamos temperatūros ir (ar) išalusio grunto) archeologiniai tyrimai neatliekami, statybos darbų apribojimo ar draudimo terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams nuo 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų ar draudimų termino pabaigos. Per šį terminą turi būti atlikti tyrimai, kiti apskaitos veiksmai ir prireikus statinio konservavimo darbai.

2. Jei potencialioje nekilnojamojoje kultūros vertybėje, kuriai pradėtos atskleidimo ir vertinimo procedūros, yra daiktinės teisės objektų, į kuriuos Nekilnojamojo turto registre registruotas daiktinės teisės turi daugiau nei 100 asmenų, informavimas apie atskleidimo ir

vertinimo procedūras atliekamas skelbiant už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos ir savivaldybės (savivaldybių), kurios (kurių) teritorijoje yra minimas objektas ar vietovė, interneto svetainėse. Skelbime trumpai išdėstoma informacija apie atskleidimo procedūrą, numatomą procedūros užbaigimo laiką ir galimą 6 mėnesių trukmės statybos darbų ir (ar) žemės darbų vykdymo apribojimų termino pradžią nuo pradėtos atskleidimo procedūros pradžios.

3. Asmuo, planuojantis atlikti statybos ir (ar) žemės darbus potencialioje nekilnojamojoje kultūros vertybėje, dėl kurios priimtas sprendimas pradėti atskleidimo ir vertinimo procedūras, privalo iki šių darbų pradžios likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų raštu informuoti atskleidimo procedūras pradėjusią instituciją ir gauti jos raštišką pritarimą.

4. Jei atliekant statybos darbus ar žemės darbus aptinkama archeologinių radinių ar potencialių nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, savininkai ar darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti už kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pagal Įstatymo 10 ir 12 straipsniuose nustatytą kompetenciją. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, nuo pranešimo gavimo dienos, gali sustabdyti statybos ar žemės darbus ne daugiau kaip 15 kalendorinių dienų ir per šį terminą patikrinti pranešime nurodytus faktus ir priimti sprendimą dėl atskleidimo procedūrų inicijavimo ar vertingųjų savybių tikslinimo.

5. Už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija, priėmusi sprendimą pradėti potencialios nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimo ir vertinimo procedūras, gali, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, apriboti ar uždrausti statybos ir (ar) žemės darbus. Jei nekilnojamosios kultūros vertybės teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, aptiktų archeologinių radinių vietose statybos darbų apribojimais ar draudimais gali būti nustatomi ne daugiau kaip 250 metrų atstumu iki objekto.

6. Laikinosios apsaugos priemonės netenka galios pasibaigus statybos darbų ir (ar) žemės darbų apribojimo ar draudimo terminui, nurodytam šio straipsnio 1 dalyje, nuo savininko informavimo apie pradėtas atskleidimo procedūras dienos ir (ar) tada, kada už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija atlieka visus veiksmus, nurodytus Įstatymo 14 straipsnio 3–10 dalyse, nepasibaigus nustatytam terminui ir informavus apie tai savininką.

17 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijos, apsaugos zonos bei pozoniai

1. Teisinė apsauga taikoma nekilnojamajai kultūros vertybei kartu su jos užimama ir jai nustatyta teritorija.

2. Nekilnojamosios kultūros vertybės ribos nustatomos remiantis istorinių ir kitų tyrimų duomenimis Įstatymo nustatyta tvarka, taip, kad sutaptų su esamų sklypų ar jų dalių, kurie yra daiktinės teisės objektai, ribomis arba kitokiomis nekilnojamųjų daiktų, gamtinių ar antropogeninių elementų ribomis. Nekilnojamosios kultūros vertybės ribų netapatinti su esamu sklypu leidžiama, kai didesnėje šio sklypo dalyje (didesnėje nei 50 procentų viso sklypo ploto) nėra nustatytų vertingųjų savybių.

3. Kultūros paveldo vietovių teritorijos nustatomos Teritorijų planavimo įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Įstatymo nustatyta tvarka parengtuose specialiojo ar kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose.

4. Vyriausybės nustatyta tvarka nekilnojamajai kultūros vertybei nustatoma žmogaus veiklos neigiamą poveikį švelninanti apsaugos zona, išskyrus atvejus, kai nekilnojamoji kultūros vertybė patenka į šio straipsnio 5 dalyje nurodytas teritorijas. Apsaugos zona gali turėti vieną arba abu šiuos skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius:

1) apsaugos nuo fizinio poveikio pozonį – už nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, ir vandens plotai, kuriems taikomi Įstatymo reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią fiziškai pakenkti nekilnojamosios kultūros vertybės vertingosioms savybėms;

2) apsaugos nuo vizualinio poveikio (vizualinės apsaugos) pozonį – už nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonio esantys žemės sklypai ar jų dalys su ten esančiais kitais nekilnojamaisiais daiktais, ir vandens plotai, kuriems taikomi

Įstatymo reikalavimai, draudžiantys šiame pozonyje veiklą, galinčią trukdyti apžvelgti ir (ar) nustelbti nekilnojamąją kultūros vertybę.

5. Draustinyje, rezervate, valstybiniame parke ar kultūros paveldo vietovėje esančios nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugos zonos nenustatomos. Šiuo atveju draustinio, rezervato, valstybinio parko ar kultūros paveldo vietovės teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių saugomų teritorijų nuostatai papildomi reikalavimais, užtikrinančiais nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą nuo neigiamo fizinio ar vizualinio poveikio.

18 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių skelbimas saugomomis ir kultūros paminklais

1. Sprendimą inicijuoti nekilnojamąsias kultūros vertybes skelbti valstybės saugomomis priima Departamentas, o savivaldybės saugomomis – savivaldybės meras. Sprendimas dėl inicijavimo nekilnojamosios kultūros vertybės skelbimo saugoma turi būti pagrįstas autentiškumo, vientisumo, amžiaus cenzo ir reikšmės Lietuvos valstybei ar savivaldybei kriterijais. Skelbiant nekilnojamąsias kultūros vertybes saugomomis, kartu turi būti parengtas ir pateiktas tvirtinti individualus ar tipinis apsaugos reglamentas arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nurodyti Įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nustatyti apsaugos tikslai ir Įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyti apsaugos režimai.

2. Departamentas ar savivaldybės administracija sprendimą inicijuoti nekilnojamosios kultūros vertybės paskelbimą saugoma privalo įregistruoti Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir paskelbti Departamento ir (ar) savivaldybės interneto svetainėje.

3. Nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes, kurios atitinka autentiškumo, vientisumo, išskirtinės kultūrinės reikšmės ir nekilnojamosios kultūros vertybės prieinamumo visuomenei kriterijus, kultūros ministro teikimu, pritarus Valstybinei kultūros paveldo komisijai, Vyriausybė skelbia kultūros paminklais. Kultūros paminklus, kurie dėl išskirtinės kultūrinės reikšmės turi būti prieinami visuomenei, Vyriausybė kultūros ministro teikimu įrašo į Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą.

4. Nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes, kurios neskelbiamos kultūros paminklais, ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes valstybės saugomomis skelbia kultūros ministras. Dėl nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurios neskelbiamos kultūros paminklais, skelbimo valstybės saugomomis būtinas Valstybinės kultūros paveldo komisijos pritarimas.

5. Vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamąsias kultūros vertybes savivaldybės saugomomis skelbia savivaldybės taryba.

6. Teisės akte, kuris nekilnojamąsias kultūros vertybes skelbia valstybės saugomomis, taip pat savivaldybės saugomomis, nurodomas apsaugos tikslas ar tikslai, saugojimo režimas ar režimai, reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdis ar jų derinys, jų teritorijos ir apsaugos zonos plotas ir ribos.

7. Teisės akte, kuris nekilnojamąsias kultūros vertybes skelbia kultūros paminklais, nurodomas apsaugos tikslas ar tikslai, saugojimo režimas ar režimai, reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių pobūdis ar jų derinys.

8. Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruojami šie paskelbtų saugomomis ar kultūros paminklais nekilnojamųjų kultūros vertybių duomenys bei pridami dokumentai:

- 1) teisės aktas, kuris nekilnojamąsias kultūros vertybes skelbia valstybės saugomomis ar kultūros paminklais;
- 2) apsaugos tikslas ar tikslai, saugojimo režimas ar režimai;
- 3) už nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą atsakinga institucija;
- 4) su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju sudarytos apsaugos sutarties numeris, sąlygos ir apsaugos sutartimi priimti šalių įsipareigojimai, kai skelbiamas saugomu nekilnojamasis kultūros paveldo objektas;

5) teritoriją ir apsaugos zoną patvirtinantys, apsaugos tikslus ir saugojimo režimus nustatantys teisės aktai (individualus ar tipinis apsaugos reglamentas ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentas).

19 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos tikslai ir saugojimo režimai

1. Paskelbtų saugomomis ar kultūros paminklais nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugai nustatomi šie tikslai:

1) mokslinio pažinimo – išsaugoti archeologinius ir kitus unikalius istorinių duomenų, gaunamų atliekant nekilnojamųjų kultūros vertybių mokslinius tyrimus, šaltinius;

2) viešojo pažinimo ir naudojimo – sudaryti sąlygas dabarties ir ateities kartoms nekilnojamąjį kultūros paveldą pažinti, lankyti ir juo naudotis;

3) viešosios pagarbos – apsaugoti memorialinius ir sakralinius objektus, mirusiųjų ar žuvusiųjų palaidojimo ir atminimo vietas (karių savanorių, laisvės kovų dalyvių ir jiems prilygintų asmenų ir kitas neveikiančias kapines ar pavienius kapus, laidojimo vietas).

2. Skelbiamoms valstybės ar savivaldybės saugomomis ar kultūros paminklais nekilnojamoms kultūros vertybėms ar jų dalims apsaugos reglamentais ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentais reglamentuojami šie saugojimo režimai:

1) rezervinis režimas – nustatomas toms nekilnojamoms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurias tikslinga išsaugoti, kad ateityje būtų iširtos panaudojant didesnes mokslo galimybes. Rezervinio režimo teritorijose draudžiama mokslinius duomenis galinti sunaikinti veikla – ardomieji tyrimai, archeologiniai tyrimai, tvarkybos darbai (išskyrus konservavimo darbus, stabdančius gamtos jėgų sukeltą ardomąjį poveikį), ūkinė veikla.

2) autentiškos paskirties režimas – nustatomas toms nekilnojamoms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurių naudojimas pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu būdu užtikrintų jų priežiūrą ir geriau nei kitoks naudojimas atskleistų saugomos nekilnojamios kultūros vertybės vertingąsias savybes;

3) tausojamo naudojimo režimas – nustatomas toms nekilnojamoms kultūros vertybėms ar jų dalims, kurioms reikia parinkti tokį naudojimo būdą ir pritaikymą, kad būtų išsaugotos nekilnojamios kultūros vertybės vertingosios savybės.

3. Nekilnojamoms kultūros vertybėms ar jų dalims apsaugos tikslus ir saugojimo režimus nustato institucija, Įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka paskelbusi nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą ar kultūros paveldo vietovę saugoma ar kultūros paminklu.

20 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių ženklėjimas

1. Nekilnojamios kultūros vertybės ženklėjamos tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtais lentomis ir rodyklėmis kultūros ministro nustatyta tvarka, suderinta su susisiekimo ministru.

2. Nekilnojamios kultūros vertybės gali būti ženklėjamos individualiai sukurtais lentomis ir rodyklėmis, dailės kūrinių, gavus už nekilnojamąjį kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos pritarimą.

3. Išskirtinę kultūrinę reikšmę turinčios nekilnojamios kultūros vertybės, kurių sąrašai tvirtinami Vyriausybės nutarimu, ženklėjamos 1954 m. gegužės 14 d. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos 16 straipsnyje nurodytu skiriamuoju simboliu kultūros ministro nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO

PRIEŽIŪRA, TVARKYBA IR NAUDOJIMAS, NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO OBJEKTO VALDYTOJO TEISĖS IR PAREIGOS

21 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo priežiūra, tvarkyba ir naudojimas

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės saugomos jas tinkamai prižiūrint, tvarkant bei naudojant.

2. Bendrieji nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos ir naudojimo reikalavimai nustatomi tipiniuose apsaugos reglamentuose. Konkretūs nekilnojamųjų kultūros vertybių priežiūros, tvarkybos ir naudojimo reikalavimai nustatomi individualiuose apsaugos reglamentuose, specialiojo ar kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekte esanti kilnojamoji kultūros vertybė, registruota Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir saugoma pagal Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą, kuri su šiuo objektu yra istoriškai susijusi, suteikia jam papildomos reikšmės, jos paskirtis neatsiejama nuo šio objekto paskirties, o ją perkėlus eksponuoti į kitą vietą ji netektų dalies savo vertės, tampa saugoma ir Įstatymo, kai yra nurodyta kaip viena iš šio objekto vertingųjų savybių.

22 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo teisės ir pareigos

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas turi teisę:

1) gauti metodinę, techninę ir (ar) finansinę paramą, Įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytais kriterijais ir tvarka, ir (ar) kitokią paramą nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai ir tvarkybai, susipažinti su valstybės ir savivaldybių institucijų turima tyrimų medžiaga ir kita informacija apie nekilnojamąją kultūros vertybę;

2) iš už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų gauti informaciją apie ketinimą registruoti jo turtą į Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, apie skelbiamą saugoma arba numatomą paskelbti saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos paskelbimą kultūros paminklu, steigiamą draustinį ar rezervatą ir dėl to jo valdomam nekilnojamam turtui nustatomus paveldosaugos reikalavimus;

3) teikti pasiūlymus, pastabas ir prieštaravimus už kultūros paveldo apsaugą atsakingoms institucijoms dėl jo turto registravimo Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje, paskelbimo saugoma nekilnojamąja kultūros vertybe ar kultūros paminklu;

4) imti užmokestį už kultūros paveldo statinio vidaus patalpų bei teritorijos lankymą ar rinkti iš lankytojų užmokestį nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai ir tvarkybai, reikalauti atlygio už nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vaizdo naudojimą komercinei reklamai iš subjekto, kuris tai atlieka.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas privalo:

1) saugoti ir prižiūrėti nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį, šalinti atsiradusius defektus ir apsaugoti statinius nuo neigiamo aplinkos poveikio, saugoti vertingą interjerą, šalinti savaimė užaugančius augalus, nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje šienauti žolę ir genėti medžius, šalinti taršos šaltinius;

2) nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį prižiūrėti ir tvarkyti pagal paveldo tvarkybos reglamentus ir paveldosaugos reikalavimus;

3) pranešti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai apie nekilnojamajai kultūros vertybei iškilusią grėsmę, kurios pats pašalinti nepajėgia arba tam neturi leidimo;

4) leisti kultūros ministro nustatyta tvarka Departamento, savivaldybės administracijos specialistams apžiūrėti nekilnojamąją kultūros vertybę, fiksuoti nekilnojamosios kultūros vertybės būklę ir atlikti tyrimus, taip pat leisti Įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje nurodytą leidimą gavusiems asmenims su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju suderintomis sąlygomis atlikti archeologinius tyrimus. Leidimą gavęs asmuo su nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytoju turi suderinti archeologinių tyrimų trukmę, apimtį ir galimų nuostolių kompensaciją;

5) Įstatymo 24 straipsnyje nustatytais sąlygomis sudaryti apsaugos sutartį;

6) sudaryti sąlygas visuomenei lankyti ir pažinti nekilnojamąsias kultūros vertybes;

7) leisti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai nekilnojamąją kultūros vertybę ženklinti tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtais lentomis ir rodyklėmis.

3. Valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausantis nekilnojamojo kultūros paveldo objektas, abipusiu susitarimu tarp valstybės ar savivaldybės institucijos ir viešo ar privataus subjekto, gali būti išnuomotas ilgesniam negu nurodyta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme terminui, tačiau ne daugiau nei 99 metams, jeigu nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas, kuriam yra išnuomojamas šis objektas, sudaro apsaugos sutartį su institucija, atsakinga už šio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto apsaugą, visam nuomos sutartyje nurodytam terminui. Apsaugos sutartį nutraukus, turi būti nutraukta ir nuomos sutartis.

23 straipsnis. Sandoriai dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objektų

1. Pardavėjas ar kitaip nuosavybės ar valdymo teises perduodantis nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar jo dalies valdytojas (toliau – perdavėjas) apie ketinimą sudaryti sandorį dėl nuosavybės teisės perleidimo – pardavimo, paveldėjimo ar dovanojimo, ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį informuoja raštu savivaldybės, kurioje yra nekilnojamojo kultūros paveldo objektas, administraciją. Per tą laiką savivaldybės administracija patikrina, ar tokio objekto ir jo vertingųjų savybių būklė atitinka Kultūros vertybių registre užfiksuotą būklę.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto būklė tikrinama kultūros ministro nustatyta tvarka. Patikrinimo aktas galioja 6 mėnesius nuo akto surašymo dienos, išskyrus atvejus jei nekilnojamojo kultūros paveldo objekte buvo atliekami tvarkybos darbai, nustatyta sužalojimų ir (ar) buvo pažeisti kultūros paveldo naudojimo reikalavimai. Perdavėjo ar įgijėjo pageidavimu už Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliavą toks būklės patikrinimas gali būti atliktas ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo apie ketinimą sudaryti sandorį gavimo savivaldybės administracijoje dienos.

3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto perdavėjo teisės, pareigos ir atsakomybė, patikrinus objekto būklę, pereina naujam nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui (įgijėjui) nuo perdavimo ir priėmimo akto pasirašymo dienos. Jeigu patikrinimo metu nustatyta būklė neatitinka Kultūros vertybių registre užfiksuotos būklės, už tai Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka atsako ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka žalą atlygina perdavėjas.

24 straipsnis. Apsaugos sutartys

1. Apsaugos sutartimis yra nustatomi servitutai ir įtvirtinamos kitos nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, skelbiamų ar paskelbtų saugomais ir (ar) kultūros paminklais, naudojimo ir lankymo sąlygos, finansinė parama, vadovaujantis Įstatymo 46 ir 47 straipsnyje nustatytais kriterijais ir tvarka.

2. Apsaugos sutartis su nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojais sudaro institucija, atsakinga už šių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugą.

3. Apsaugos sutarčių sudarymo tvarką nustato Vyriausybė.

4. Juridinis faktas apie apsaugos sutarties sudarymą registruojamas Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje. Keičiantis nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui, apsaugos sutartyje surašyti paveldosaugos reikalavimai pereina naujam valdytojui.

5. Apsaugos sutartys nustato:

1) konkrečius nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo įsipareigojimus saugant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą;

2) nekilnojamojo kultūros paveldo objekto lankymo sąlygas ir (ar) užmokestį už lankymą;

3) metodinę, techninę ir (ar) finansinę paramą, vadovaujantis Įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytais kriterijais ir tvarka.

25 straipsnis. Moksliniam pažinimui paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Moksliniam pažinimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi nekilnojamųjų kultūros vertybių tipiniuose apsaugos reglamentuose, nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente.

2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatytos sąlygos moksliniam pažinimui paskelbta saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę ar jos dalį ribotai naudoti žemės ūkio, miškų ūkio ar kitokia paskirtimi, jei tai neprieštarauja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Žemės įstatymo nuostatomis.

3. Moksliniam pažinimui paskelbtos saugoma nekilnojamojoje kultūros vertybėje, jos apsaugos zonoje ar jų dalyje, kuriai nustatytas rezervinis režimas, nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas gali vykdyti tik nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūros ir konservavimo darbus.

4. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas, kuriam priklauso moksliniam pažinimui paskelbtas saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objektas, turi teisę kreiptis į instituciją, atsakingą už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, ir prašyti leidimo organizuoti mokslinį to objekto ar jo dalies ištyrimą arba paimiti visuomenės poreikiams. Ištirto objekto ar jo dalies apsaugos tikslai ir reikalavimai gali būti keičiami teisės akte, skelbiančiame nekilnojamojo kultūros paveldo objektą saugomu ar kultūros paminklu.

26 straipsnis. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi jos individualiame apsaugos reglamente ar specialiajame teritorijų planavimo dokumente.

2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatytos sąlygos viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai, naudojimui, tvarkymui, pritaikymui ir lankymui.

3. Nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiajame teritorijų planavimo dokumente nurodytoms viešajam pažinimui ir naudojimui saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto ar kultūros paveldo vietovės neištirtoms dalims galioja Įstatymo 25 straipsnio reikalavimai.

4. Viešajam pažinimui ir naudojimui paskelbtoje saugoma nekilnojamojoje kultūros vertybėje draudžiami vertingąsias savybes naikinantys statybos darbai:

1) nekilnojamąją kultūros vertybę pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente, naudojimo būdams;

2) kultūros paveldo statiniuose pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, keisti saugomą planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumą ir vertingąsias savybes.

5. Siekiant, kad paskelbto saugomu kultūros paveldo statinio vertingosioms savybėms nebūtų padaryta neigiamo poveikio, turi būti gautas institucijos, atsakingos už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, rašytinis sutikimas, jeigu norima keisti paskelbto saugomu kultūros paveldo statinio paskirtį.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas, turintis viešajam pažinimui ir naudojimui saugomą nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, turi teisę kreiptis į instituciją, atsakingą už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą, ir prašyti finansuoti būtinus taikomųjų tyrimų ir tyrimų dokumentų rengimo darbus, reikalingus tokios nekilnojamosios kultūros vertybės pritaikymui išsaugant vertingąsias savybes, arba objektą konservuoti. Pastaruoju atveju konservavimo darbų išlaidas kultūros ministro nustatyta tvarka kompensuoja už objekto apsaugą atsakingos institucijos.

27 straipsnis. Viešajai pagarbai paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga

1. Viešajai pagarbai paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės naudojimo reikalavimai nustatomi nekilnojamųjų kultūros vertybių tipiniuose apsaugos reglamentuose, jos individualiame apsaugos reglamente ar specialiojo teritorijų planavimo dokumente.

2. Apsaugos sutartimi gali būti nustatytos sąlygos viešajai pagarbai paskelbtos saugoma nekilnojamosios kultūros vertybės priežiūrai, naudojimui, tvarkymui, pritaikymui ir lankymui.

3. Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo objektas – vieta – gali būti saugoma, nors ir nėra išlikusių žmogų, įvykių ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima ženklavimui skirtomis tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtomis lentomis, skulptūros kūrinių, memorialiniais statiniais, tipiniais atminimo įamžinimo ženklais, informaciniais stendais ar kitais buvusią įvykio ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais.

4. Neveikiančių (senujų) kapinių teritorijos priskiriamos konservacinės paskirties žemei, kuri gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.

28 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga ir teritorijų planavimas

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis Įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis.

2. Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai, jų buferinės apsaugos zonos tvarkomi ir veikla juose plėtojama:

1) nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tipiniuose apsaugos reglamentuose, tvirtinamuose kultūros ministro ar individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose kultūros ministro nustatyta tvarka. Skelbiami ar paskelbti saugomais nekilnojamojo kultūros paveldo objektai – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus nekilnojamojo kultūros paveldo objektų individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose kultūros ministro nustatyta tvarka ir (ar) tipiniuose apsaugos reglamentuose, tvirtinamuose kultūros ministro;

2) kultūros paveldo vietovės – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus vietovės lygmens kompleksiniuose teritorijų planavimo dokumentuose – savivaldybės dalies bendruosiuose planuose ir (ar) detaliuosiuose planuose, išskyrus šios dalies 3 ir 4 punktuose nustatytus atvejus. Skelbiamos ar paskelbtos saugomomis kultūros paveldo vietovės – pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus, išskyrus šios dalies 3 ir 4 punktuose nustatytus atvejus. Tvarkymo planai kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatytais atvejais rengiami ir kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams. Kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai rengiami bei tvirtinami tokia pačia tvarka, kaip ir kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai

3) valstybiniuose parkuose esančios kultūros paveldo vietovės, kultūriniai draustiniai ir kultūriniai rezervatai ir į jų teritorijas patenkantys kompleksiniai nekilnojamojo kultūros paveldo objektai, nurodyti šios dalies 2 punkte, – pagal valstybinių parkų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus);

4) valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančios kultūros paveldo vietovės ir į jų teritorijas patenkantys kompleksiniai nekilnojamojo kultūros paveldo objektai,

nurodyti šios dalies 2 punkte, – pagal šių saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus) ir tvarkymo planus.

3. Kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planas yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatomi nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo kultūros paveldo vietovėje ir jos apsaugos zonoje paveldosaugos reikalavimai bei kultūros paveldo vietovės ir jos apsaugos zonos ribos. Valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo paveldosaugos reikalavimai ir ribos nustatomi vadovaujantis šiuo įstatymu ir Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka rengiamuose saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose.

4. Nekilnojamosioms kultūros vertybėms, kurioms kompleksiniame teritorijų planavimo dokumente yra nustatyti paveldosaugos reikalavimai, atitinkantys Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, nustatytus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkoje, specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimas nėra privalomas.

5. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį teritorijų planavimą organizuoja:

1) Departamentas – valstybės skelbiamų saugomais ar valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą;

2) savivaldybės administracijos direktorius – savivaldybės skelbiamų saugomais ar savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose ir apsaugos reglamentuose nustatyti paveldosaugos reikalavimai yra privalomi rengiant kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentus. Šie paveldosaugos reikalavimai taikomi žemės darbams, statinių ar įrenginių statybai, statinių aukščiui, tūriui, užstatymo tankiui ir intensyvumui, išorės apdailos medžiagoms, apželdinimui, želdinių aukščiui, tankiui, rūšiai, transporto srautams, jų intensyvumui.

7. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai – tvarkymo planai rengiami pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarką, kurioje nustatomi atvejai, kada tvarkymo planai rengiami kompleksiniams nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, reglamentuojama šių specialiojo teritorijų planavimo dokumentų struktūra, jų organizavimo, rengimo, koregavimo, keitimo, derinimo, tikrinimo ir tvirtinimo tvarka.

8. Teritorijų, kuriose yra Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentai Teritorijų planavimo įstatymo ir atitinkamoje teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkoje nustatyta tvarka turi būti derinami:

1) valstybės lygmens ir (ar) Vyriausybės tvirtinami – su planavimo sąlygas išdavusia Kultūros ministerija ir atitinkamoje teritorijų planavimo dokumentų rengimo tvarkoje nurodytomis institucijomis;

2) savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens – su planavimo sąlygas išdavusia už nekilnojamąjį kultūros paveldo apsauga atsakinga institucija.

9. Rengti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus turi teisę fiziniai asmenys, Įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka turintys teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimui, juridiniai asmenys ir jų padaliniai, užsienio organizacijos ir jų padaliniai, užsiimančios teritorijų planavimo veikla, kai tiems darbams vadovauja tokią teisę turintys fiziniai asmenys.

10. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimui, privalo atitikti šiuos

kvalifikacinius reikalavimus (išskyrus Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečius ir kitus fizinius asmenis, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis laisvo judėjimo teisėmis, jeigu jie turi kitos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, kompetentingos institucijos išduotą atestatą arba kitą dokumentą, įrodantį, kad jie kilmės valstybėje turi teisę užsiimti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą atitinkančia veikla):

1) būti įgiję aukštąjį universitetinį meno studijų srities architektūros krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 3 metų dalyvavimo rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus profesinę patirtį arba profesinę patirtį rengiant kitus teritorijų planavimo dokumentus, kuriais buvo sprendžiami atitinkami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždaviniai. Profesinės patirties trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Dalyvavimo rengiant nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus profesinės patirties vertinimo pagrindus nustato Įstatymas ir Teritorijų planavimo įstatymas;

3) Lietuvos Respublikos architektų rūmuose jų nustatyta tvarka išlaikyti profesinių ir teisinių žinių egzaminą pagal kultūros ministro ir aplinkos ministro patvirtintą programą.

11. Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės sutartį pasirašiusios valstybės (Islandijos Respublikos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės), arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, besinaudojantys Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis laisvo judėjimo teisėmis, turi teisę vykdyti atitinkamą šio straipsnio 9 dalyje nurodytą veiklą, jeigu jie turi Europos sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, kompetentingos institucijos išduotą atestatą arba kitą dokumentą, įrodantį, kad jie kilmės valstybėje turi teisę užsiimti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą atitinkančia veikla.

12. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai išduodami, keičiami, jų galiojimas sustabdomas, galiojimo sustabdymas panaikinamas, galiojimas panaikinamas Įstatymo, kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos architektų rūmų Architektų profesinio atestavimo ir architektų profesinės kvalifikacijos pripažinimo komisijos sudėtis ir nuostatai tvirtinami Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatyme nustatyta tvarka.

13. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimui, turi teisę su atestavimu susijusias procedūras atestavimą atliekančios organizacijos nustatyta tvarka atlikti Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme numatyta tvarka kreipdamiesi į atestavimą atliekančią organizaciją - Lietuvos Respublikos architektų rūmus. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai išduodami Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovų atestavimo komisijai pateikus išvadą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatą išduoti ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo visų dokumentų šiam atestatui gauti gavimo atestavimą atliekančioje organizacijoje dienos. Fiziniai asmenys, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatus, privalo tobulinti savo kvalifikaciją Teritorijų planavimo įstatyme nustatyta tvarka. Atsakymo dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato išdavimo arba neišdavimo ar turimos kvalifikacijos arba teisės vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiajam teritorijų planavimui pripažinimo arba nepripažinimo nepateikimas nelaikomas atestato išdavimu.

14. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatai ir turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentai,

nustatyta tvarka kėlusiams kvalifikaciją atestuoties specialistams, kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato ar turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumento galiojimas nėra panaikintas, galioja neterminuotai.

15. Kai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekanti institucija nustato, kad šio straipsnio 9 dalyje nurodyti asmenys, rengdami nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar vadovaudami jų rengimui, pažeidė įstatymų, kitų teisės aktų, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo reikalavimus, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatų galiojimas sustabdomas, iki bus pašalinti pažeidimai, dėl kurių buvo sustabdytas šių atestatų galiojimas, visais atvejais ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

16. Atestavimą atliekanti organizacija, atsižvelgdama į pažeidimo pobūdį, pasekmes, aplinkybes, kuriomis padarytas pažeidimas, 6 mėnesiams nuo atestavimą atliekančios organizacijos sprendimo sustabdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimą priėmimo dienos, sustabdo šio atestato galiojimą architektams, kai jų veikloje nustatomi Europos architektūros paslaugų teikėjų etikos kodekso pažeidimai, taip pat, kai paaiškėja, kad jie padarė pažeidimus, nurodytus šiame įstatyme ar Architektūros įstatyme, ir nustato terminą pažeidimams, dėl kurių sustabdomas atestato galiojimas, pašalinti.

17. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato turėtojui pateikus dokumentus, įrodančius, kad pažeidimai, dėl kurių buvo sustabdytas atestato galiojimas, pašalinti, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimo sustabdymas panaikinamas per 10 darbo dienų nuo šių dokumentų pateikimo dienos.

18. Atestavimą atliekanti organizacija panaikina nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimą, kai:

1) asmuo, rengdamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar vadovaudamas jų rengimui, šturkščiai pažeidė įstatymų, kitų teisės aktų, reglamentuojančių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą. Šturkščiu pažeidimu laikomas toks įstatymų, kitų teisės aktų, reglamentuojančių teritorijų planavimo dokumentų rengimą, pažeidimas, dėl kurio atsirado žala nekilnojamosioms kultūros vertybėms;

2) sustabdžius nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimą, asmuo tęsia veiklą, kuriai reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatas;

3) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato turėtojas, sustabdžius nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimą, per nustatytą terminą nepašalina nustatytų pažeidimų, dėl kurių šio atestato galiojimas buvo sustabdytas;

4) asmuo per nustatytą terminą nepateikė prašomų dokumentų ir (ar) duomenų, kurių reikia informacijai apie jo padarytus pažeidimus iširti;

5) paaiškėja, kad nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato turėtojas pateikė neteisingus duomenis nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatui gauti;

6) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato turėtojo prašymu;

7) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato turėtojas mirė.

19. Panaikinus nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato galiojimą, šio straipsnio 9 dalyje nurodyti fiziniai asmenys dėl naujo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato išdavimo gali kreiptis ne anksčiau kaip po vieno metų, išskyrus šio straipsnio 18 dalies 6 punkte nurodytą atvejį.

20. Fizinis asmuo, pageidaujantis gauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatą, už šias paslaugas turi sumokėti valstybės rinkliavą Architektų rūmų įstatyme nustatyta tvarka.

21. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestatų duomenys, kuriuose yra nurodytas atestuoto specialisto vardas ir pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo vadovo kvalifikacijos atestato numeris ir išdavimo data, veiklos rūšys ir sritys, yra viešinami Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomoje ir tvarkomoje Licencijų informacinėje sistemoje tol, kol galioja šie atestatai kaip nurodyta šio straipsnio 14 dalyje. Asmens duomenų viešinimo tikslas - sudaryti galimybę įvertinti, ar asmenys turi teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimui. Šioje straipsnio dalyje nurodyti asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu ([ES](#)) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva [95/46/EB](#) (Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu) ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

22. Valstybės skelbiamų saugomais ir valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planus tvirtina kultūros ministras, savivaldybės skelbiamų saugomais ir savivaldybės paskelbtų saugomomis kultūros paveldo vietovių ir kompleksinių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, jų apsaugos zonų tvarkymo planus tvirtina savivaldybės taryba. – komentaras AR

23. Šiame straipsnyje nustatytų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą finansuoti gali ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojai bei kitų nekilnojamųjų daiktų, esančių nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje arba apsaugos zonoje, savininkai ar kiti valdymo teisių turėtojai.

29 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio draustinyje, rezervate, valstybiniame parke, apsauga

1. Nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis draustinyje, rezervate, valstybiniame parke, saugomas pagal Įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus.

2. Nekilnojamųjų kultūros vertybių, kultūrinio kraštovaizdžio ir gamtinės aplinkos apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami istoriniai nacionaliniai parkai, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai.

3. Kultūros ministras tvirtina valstybinių kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų) naudojimo ir lankymo tvarkos aprašą ir valstybinių kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų steigimo kriterijus, teikia, jeigu tarptautinėse sutartyse nenustatyta kitaip, įrašyti šias saugomas teritorijas į tarptautinius saugomų teritorijų sąrašus ir tvirtina teritorijų planavimo dokumentus, nurodytus Saugomų teritorijų įstatyme.

4. Kultūros ministerija atlieka šias valstybinių kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų, valstybinių kultūrinių draustinių valdymo funkcijas:

- 1) rengia teisės aktų, susijusių su šiomis saugomomis teritorijomis, projektus;
- 2) organizuoja šių saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimą;
- 3) koordinuoja šių saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą;
- 4) steigia šių saugomų teritorijų direkcijas, kontroliuoja, kaip saugomų teritorijų direkcijos užtikrina nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo laikymąsi ir saugomų teritorijų planavimo dokumentų įgyvendinimą.

5. Departamentas, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą draustiniuose, rezervatuose ir valstybiniuose parkuose:

1) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo bei paveldosaugos reikalavimų, kaip užtikrinama nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga ir tvarkyba, kaip įgyvendinamos tikslinės programos;

2) organizuoja strateginio planavimo dokumentų, susijusių su nekilnojamosiomis kultūros vertybėmis, rengimą;

3) organizuoja saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimą.

6. Savivaldybių administracijos:

1) prižiūri saugomose teritorijose esančių vietinio reikšmingumo lygmens ir savivaldybės paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių naudojimą ir jose atliekamus statybos ar tvarkybos darbus;

2) kontroliuoja, kaip užtikrinama vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga ir kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo bei paveldosaugos reikalavimų planuojant ar vykdant veiklą;

3) rengia vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomais nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus;

4) organizuoja vietinio reikšmingumo lygmens ir paskelbtų savivaldybės saugomomis kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą (išskyrus valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą).

30 straipsnis. Pasaulio paveldo vertybių apsauga

1. Pasaulio paveldo vertybių išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimui užtikrinti rengiami pasaulio paveldo vertybių valdymo planai (toliau – valdymo planas).

2. Kultūros ministerija ar Aplinkos ministerija, atsakingos už Vyriausybės nutarimu priskirtas pasaulio paveldo vertybes (toliau – atsakinga ministerija), užtikrina šių vertybių išskirtinės visuotinės vertės išsaugojimo, valdymo ir sklaidos procesų koordinavimą:

1) inicijuoja ir koordinuoja valdymo planų rengimą ir atnaujinimą;

2) inicijuoja poveikio pasaulio paveldui vertinimą pasaulio paveldo vertybių teritorijose ir (ar) apsaugos (buferinėse) zonose, vykdomą aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į 1972 m. lapkričio 16 d. Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) įgyvendinimo gairių 118 bis punktą, užtikrinant, kad poveikio paveldui vertinimas būtų atliekamas kaip išankstinė planuojamos ūkinės veiklos sąlyga pasaulio paveldo vertybėje arba jos apsaugos (buferinėje) zonoje. Poveikio pasaulio paveldui vertinimas gali būti neatliekamas, kai jis atliktas kaip sudėtinė atliekamo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, atliekamo vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, ar strateginio poveikio pasekmių aplinkai vertinimo, atliekamo vadovaujantis Vyriausybės nutarimu patvirtinta planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarka, dalis.

3) inicijuoja ir teikia Pasaulio paveldo komitetui kultūros ir gamtos paveldo vertybes įrašyti į Preliminarųjų konvencijos šalių narių paveldo sąrašą;

4) inicijuoja, koordinuoja ir (ar) finansuoja paraiškų, skirtų įrašyti kultūros ir gamtos paveldo vertybes į Pasaulio paveldo sąrašą, rengimą ir teikimą Pasaulio paveldo komitetui; koordinuoja ir (ar) finansuoja kitus, su paraiškų teikimu susijusius, procesus ir procedūras;

5) skiria vietas valdytoją arba rekomenduoja jį skirti savivaldybės, kurioje yra pasaulio paveldo vertybė, instituciją;

6) rengia periodines ataskaitas, išsaugojimo būklės ataskaitas ir teikia kitą su pasaulio paveldo vertybių išsaugojimu susijusią informaciją Pasaulio paveldo komitetui, Pasaulio paveldo centrai ir Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (toliau – UNESCO) patariamoms organizacijoms;

7) bendradarbiauja su Pasaulio paveldo centru ir UNESCO patariamosiomis organizacijomis vykdant stebėsenos misijas pasaulio paveldo vertybėse, organizuoja ir koordinuoja jų įgyvendinimą.

5. Atsakinga ministerija skiria nacionalinį koordinatorių, kuris:

1) atstovauja valstybės interesams Pasaulio paveldo komiteto sesijose, Konvencijos šalių narių generalinėje asamblėjoje ir kituose tarptautiniuose renginiuose ar susitikimuose, dalyvauja rengiant valstybės pozicijas;

2) bendradarbiauja su Konvencijos šalimis narėmis, Lietuvos Respublikos nuolatine atstovybe prie UNESCO, Pasaulio paveldo centru ir susijusiomis nacionalinėmis institucijomis atsakingomis už Lietuvos Respublikoje esantį nekilnojamąjį kultūros paveldą, įrašytą į Pasaulio paveldo sąrašą, kitų pasaulio paveldo vertybių vietos valdytojais;

3) koordinuoja ir (ar) dalyvauja rengiant pasaulio paveldo vertybių periodines ataskaitas, teikia jas Pasaulio paveldo centrui.

6. Departamentas:

1) prižiūri, kaip pasaulio paveldo vertybėse laikomasi nustatytų apsaugos ir (ar) naudojimo režimų bei paveldosaugos reikalavimų, kaip užtikrinama nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių apsauga ir tvarkyba;

2) organizuoja skelbiamų saugomomis ar paskelbtų saugomomis nekilnojamųjų kultūros vertybių, patenkančių į pasaulio paveldo vertybių teritorijas, individualių apsaugos reglamentų ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimą;

3) teikia atsakingai ministerijai, nacionaliniam koordinatoriui ir vietos valdytojams duomenis, susijusius su nekilnojamųjų kultūros vertybių, patenkančių į pasaulio paveldo vertybių teritorijas, apskaita, tvarkyba, naudojimu, stebėseną, pažinimu, sklaida ir aktualizavimu.

7. Savivaldybių merai:

1) teikia atsakingai ministerijai siūlymus dėl nekilnojamųjų kultūros ir (ar) gamtos paveldo vertybių įrašymo į preliminarųjį Konvencijos šalių narių paveldo sąrašą;

2) atsakingai ministerijai rekomendavus skiria vietos valdytoją;

3) atsakingai ministerijai rekomendavus rengia pasaulio paveldo vertybių valdymo planus ir (ar) organizuoja šių planų rengimą ir atnaujinimą;

4) suderinus su atsakinga ministerija, organizuoja poveikio paveldui vertinimą.

8. Savivaldybių merai koordinuoja paraiškų dėl kultūros ir gamtos paveldo vertybių įrašymo į Pasaulio paveldo sąrašą rengimą, su paraiškų teikimu susijusius procesus ir procedūras, finansuojamus savivaldybių lėšomis.

9. Vietos valdytojo funkcijos ir pareigos:

1) veikdamas kartu su kitomis suinteresuotomis šalimis koordinuoja pasaulio paveldo vertybės valdymo plano įgyvendinimą;

2) teikia siūlymus suinteresuotoms valstybės institucijoms ir savivaldybių administravimo subjektams rengiant ir įgyvendinant strateginius ar teritorijų planavimo dokumentus, susijusius su pasaulio paveldo vertybės apsauga;

3) organizuoja mokslinius tyrimus ir edukacines veiklas, susijusias su informacijos sklaida apie pasaulio paveldo vertybę, įtraukiant visuomenę ir bendruomenes;

4) rengia pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo būklės ir periodinių ataskaitų projektus ir teikia atsakingai ministerijai;

5) rengia paraiškas dėl pasaulio paveldo vertybės išsaugojimo ir aktualizavimo finansavimo;

6) pristato pasaulio paveldo vertybę tarptautiniuose renginiuose, bendradarbiauja su tarptautinėmis organizacijomis.

31 straipsnis. Tyrimai

1. Tyrimai skirstomi į fundamentinius mokslinius tyrimus, taikomuosius mokslinius tyrimus, taikomuosius (ardomuosius ir neardomuosius) tyrimus ir archeologinius tyrimus.

2. Nekilnojamojo kultūros paveldo fundamentinius mokslinius tyrimus ir taikomuosius mokslinius tyrimus, atliekamus valstybės biudžeto lėšomis, vykdo mokslo ir studijų institucijos ir kitos valstybinės ir nevalstybinės mokslo tyrimų institucijos, nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimų srities mokslininkai. Archeologinius tyrimus ir taikomuosius tyrimus gali atlikti atitinkamai archeologijos mokslo arba nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimų srities mokslininkai ir asmenys, Įstatymo 35 straipsnyje nustatyta tvarka gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, suteikiantį teisę atlikti nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus.

3. Tyrimus, atliekamus vykdant apskaitos procedūras, organizuoja Departamentas arba savivaldybės administracija, atsižvelgiant į potencialų nekilnojamosios kultūros vertybės reikšmingumo lygmenį.

4. Tyrimus, atliekamus rengiant nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkybos ar pritaikymo (statybos) darbų projektus, organizuoja šiuos darbus vykdantys juridiniai ir fiziniai asmenys.

5. Kai atliekant nekilnojamojo kultūros paveldo objekto tvarkybos darbus aptinkamos naujos potencialios vertingosios savybės, jų atskleidimui reikalingi papildomi tyrimai atliekami kultūros ministro nustatyta tvarka, o juos organizuoja už šio objekto apsaugą atsakinga institucija.

6. Tyrimų metu rasti archeologiniai radiniai saugomi ir, jei yra galimybių, eksponuojami jų radimo vietoje. Kitais atvejais kultūros ministro nustatyta tvarka archeologiniai radiniai perduodami muziejams. Už visuomenės poreikiams paimitus surastus archeologinius radinius bei lobius, turinčius istorinę, kultūrinę ar archeologinę vertę, atlyginama kultūros ministro nustatyta tvarka.

7. Tyrėjo prašymu leidimus ardomiesiems tyrimams ir archeologiniams tyrimams išduoda Departamentas.

8. Taikomieji ir archeologiniai tyrimai atliekami, jų ataskaitos rengiamos, teikiamos, svarstomos ir aprobuojamos kultūros ministro nustatyta tvarka, išskyrus Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatyme nustatytus atvejus.

9. Tyrimus atlikę tyrėjai tyrimų ataskaitas ir nuasmenintas skaitmenines jų kopijas privalo pateikti Departamentui. Atviroji prieiga prie tyrimų ataskaitų turi būti pateikiama Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje ir susieta su konkrečia nekilnojamąja kultūros vertybe.

32 straipsnis. Leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimas ir galiojimas

1. Tyrėjai, nurodyti Įstatymo 35 straipsnio 1 dalyje, teisę atlikti archeologinius tyrimus įgyja gavę Departamento išduotą leidimą atlikti archeologinius tyrimus (toliau – archeologinių tyrimų leidimas). Prašymų išduoti archeologinių tyrimų leidimą ar pratęsti tokio leidimo galiojimą formas, reikalavimus kartu su prašymu pateikiamiems dokumentams ir kitai informacijai, leidimų formas ir jų skelbimo tvarką (toliau – leidimų išdavimo tvarkos aprašas) nustato kultūros ministras. Departamentas išduoda archeologinių tyrimų leidimą arba priima sprendimą neišduoti leidimo ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo Departamento pateikto patvirtinimo, kad tyrėjo pateiktas prašymas ir archeologinių tyrimų projektas atitinka Įstatyme ir leidimų išdavimo tvarkos apraše nustatytus reikalavimus.

2. Jeigu tyrėjo prašyme išduoti archeologinių tyrimų leidimą pateikta ne visa šio straipsnio 3 dalies 1–3 punktuose nurodytus reikalavimus pagrindžianti informacija ir ją patvirtinantys dokumentai ar pateikti klaidingi duomenys ar dokumentai, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos praneša tyrėjui apie būtinybę pateikti trūkstamą informaciją, patikslinti duomenis ar pateikti trūkstamus dokumentus ir informuoja, kad terminas archeologinių tyrimų leidimui išduoti skaičiuojamas nuo trūkstamos informacijos ir (ar) dokumentų pateikimo dienos. Priėmus sprendimą išduoti archeologinių tyrimų leidimą ar jo neišduoti, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.

3. Archeologinių tyrimų leidimas išduodamas tyrėjams, jei pateikiama informacija ir dokumentai, patvirtinantys, kad įvykdyti šie reikalavimai:

1) tyrėjas atitinka Įstatymo 35 straipsnio 14 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, suteikiančius jam teisę atlikti archeologinius tyrimus prašyme nurodytoje tyrimų vietoje;

2) tyrėjas kultūros ministro patvirtintame paveldo tvarkybos reglamente, reglamentuojančiame archeologinio paveldo tvarkybą (toliau – archeologinio paveldo tvarkybos reglamentas), nustatytais atvejais ir tvarka yra atsiskaitęs už einamaisiais metais ir praėjusiais metais atliktus archeologinius tyrimus ir sutvarkęs anksčiau atliktų archeologinių tyrimų vietą bei, vadovaudamasis Įstatymo 31 straipsnio 6 dalies nuostatomis ir kultūros ministro nustatyta tvarka, yra perdavęs muziejams archeologinių tyrimų metu surastus archeologinius radinius (kai nebuvo galimybių radinius saugoti ir eksponuoti jų radimo vietoje) ar Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui, kaip numatyta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatyme, o Departamentui – Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą šių tyrimų ataskaitą 2 egzemplioriais, kurių vieną Departamentas perduoda Lietuvos istorijos institutui, kitą – Lietuvos valstybės naujamam archyviui.

3) informacija, patvirtinanti apie valstybės rinkliavos už archeologinių tyrimų leidimo išdavimą sumokėjimą;

4) tyrėjo parengtas ir pateiktas archeologinių tyrimų projektas aprobuotas Mokslinės archeologijos komisijos.

4. Mokslinė archeologijos komisija aprobuoja tyrėjo pateiktą archeologinių tyrimų projektą ar jo pakeitimo ar papildymo projektą, jeigu jis atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus archeologinių tyrimų projekto parengimo reikalavimus ir atitinka archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytus bendruosius archeologinių tyrimų metodikos reikalavimus. Jeigu Mokslinė archeologijos komisija priima sprendimą aprobuoti archeologinių tyrimų projektą su pastabomis, leidimas atlikti archeologinius tyrimus išduodamas po to, kai Departamentas patikrina, ar archeologinių tyrimų projektas pataisytas pagal Mokslinės archeologijos komisijos pateiktas pastabas.

5. Archeologinių tyrimų leidimą išduoti atsisakoma, jeigu neįvykdomas bent vienas šio straipsnio 3 dalyje nustatytas reikalavimas. Taip pat negalima išduoti daugiau nei 10 leidimų atlikti archeologinius tyrimus einamaisiais metais, jei tyrėjas už juos nėra atsiskaitęs archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatytais atvejais ir tvarka.

6. Atliekant archeologinius tyrimus, turi būti užtikrinamos šios archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos:

1) tyrimų vietoje teigiama archeologinių tyrimų aplinkos temperatūra ir neišalęs gruntas;

2) sudaryta galimybė archeologinius radinius konservuoti lauko sąlygomis, jeigu to reikalauja tiriamo objekto specifika;

3) tyrimų vieta, atidengtos archeologinės struktūros, radiniai, žmonių palaikai apsaugoti nuo žemės ar statinių dalių užgriuvimo, užtvindymo vandeniui ar gamtinių stichijų poveikio, transporto priemonių patekimo, taip pat bet kokio pobūdžio sužalojimo, vandalizmo, vagysčių ir pavojų žmonių gyvybei bei sveikatai;

4) prireikus tyrimų vieta aptveriami ir apsaugota nuo pašalinių asmenų patekimo.

7. Archeologinių tyrimų leidimai neatidėliotinais avarijos grėsmės ar avarijos padarinių likvidavimo atvejais išduodami visus metus. Tokiu atveju netaikomas reikalavimas užtikrinti šio straipsnio 6 dalyje nustatytas tyrimams atlikti būtinas sąlygas ir šio straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatytas reikalavimas parengti ir pateikti Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą.

8. Tyrėjas, nespėjęs atlikti visų archeologinių tyrimų projekte numatytų tyrimų, gali pateikti Departamentui prašymą pratęsti archeologinių tyrimų leidimo galiojimą ne vėliau kaip likus 10 darbo dienų iki archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pabaigos. Archeologinių

tyrimų leidimo terminas pratęsiamas po einamųjų metų lapkričio 30 dienos tyrėjo nurodytam terminui, bet ne ilgiau kaip iki kitų metų lapkričio 30 dienos. Išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimas pratęsiamas arba motyvuotai atsisakoma jo galiojimą pratęsti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo Departamente. Jeigu tyrėjo prašyme dėl archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo pateikta ne visa leidimų išdavimo tvarkos apraše nurodyta informacija ar pateikti klaidingi duomenys, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo Departamente dienos praneša apie tai prašymą pateikusiam tyrėjui ir nustato prašymui patikslinti 5 darbo dienų terminą, skaičiuojamą nuo Departamento pranešimo tyrėjui dėl prašymo patikslinimo gavimo dienos. Tokiu atveju išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo terminas, per kurį turi būti nuspręsta dėl archeologinių tyrimų leidimo galiojimo pratęsimo, skaičiuojamas nuo tos dienos, kai Departamente gautas patikslintas prašymas.

9. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimą pratęsti atsisakoma, jeigu neužtikrinamos šio straipsnio 7 dalyje nurodytos tyrimams atlikti būtinos sąlygos.

10. Atsisakius pratęsti išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui, nurodydamas priežastis, dėl kurių archeologinių tyrimų leidimas neišduotas ar atsisakyta pratęsti išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą.

11. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimas sustabdomas, jeigu nustatoma bent viena iš šių aplinkybių:

1) archeologiniai tyrimai atliekami Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte nenumatytose vietose ir (ar) ne pagal aprobuotame archeologinių tyrimų projekte numatytą tyrimų pobūdį;

2) archeologinių tyrimų metu iškilo tiriamo ar greta esančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sužalojimo ar praradimo grėsmė;

3) neužtikrinamos šio straipsnio 6 dalyje nustatytos archeologiniams tyrimams atlikti būtinos sąlygos, išskyrus šio straipsnio 7 dalyje numatytą išimtį.

12. Sustabdžius archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša archeologinių tyrimų leidimą gavusiam tyrėjui, nurodydamas priežastis, dėl kurių archeologinių tyrimų leidimo galiojimas sustabdytas, ir terminą archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymo priežastims pašalinti. Nuo Departamento pranešimo apie archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos tyrėjui draudžiama atlikti archeologinius tyrimus.

13. Per nustatytą terminą pašalinus šio straipsnio 11 dalyje numatytas leidimo galiojimo sustabdymo priežastis, leidimo galiojimo sustabdymas panaikinamas. Departamentas sprendimą dėl leidimo galiojimo sustabdymo panaikinimo priima per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie leidimo sustabdymo priežasčių pašalinimą gavimo dienos, patikrinęs gautą informaciją ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša leidimą gavusiam tyrėjui.

14. Archeologinių tyrimų leidimo galiojimas panaikinamas, jeigu Departamentas nustato, kad:

1) tyrėjas, kuriam išduoto leidimo galiojimas yra sustabdytas, per Departamento nustatytą terminą nepašalino leidimo galiojimo sustabdymo priežasčių;

2) tyrėjas, kuriam išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimas yra sustabdytas, po Departamento pranešimo apie archeologinių tyrimų leidimo galiojimo sustabdymą gavimo dienos toliau atlieka archeologinius tyrimus;

3) tyrėjas pateikia Departamentui prašymą panaikinti jam išduoto archeologinių tyrimų leidimo galiojimą;

4) panaikinamas tyrėjui – atestuotam specialistui – išduotas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas;

5) paaiškėja, kad nekilnojamosios kultūros vertybės vertingosios savybės sunaikintos prieš pradėdant atlikti archeologinius tyrimus.

15. Panaikinus archeologinių tyrimų leidimo galiojimą, Departamentas per 3 darbo dienas, nuo archeologinių tyrimų leidimo galiojimo panaikinimo dienos, raštu praneša apie priimtą sprendimą įteikiant sprendimo kopiją leidimą gavusiam tyrėjui.

16. Tyrėjas privalo:

1) gavęs archeologinių tyrimų leidimą, ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki archeologinių tyrimų pradžios apie juos pranešti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojui ir Įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta tvarka susitarti su juo dėl archeologinių tyrimų atlikimo sąlygų;

2) archeologinio paveldo tvarkybos reglamente nustatyta tvarka pagal Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą archeologinių tyrimų projektą atlikti archeologinius tyrimus ir už juos atsiskaityti ne vėliau kaip per 3 metus nuo leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimo dienos, sutvarkyti archeologinių tyrimų vietą.

17. Archeologinių tyrimų leidimą gavęs tyrėjas atsako už šio straipsnio 6 dalyje nustatytų reikalavimų laikymąsi.

18. Archeologinių tyrimų leidimą gavusių tyrėjų veiklos priežiūrą atlieka Departamentas.

19. Jeigu išdavus archeologinių tyrimų leidimą iškyla būtinybė pakeisti ar papildyti archeologinių tyrimų apimtį, vietas ar tyrimų metodiką, numatytas Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotame archeologinių tyrimų projekte, nekeičiant archeologinių tyrimų pobūdžio, gali būti toliau atliekami archeologiniai tyrimai turint galiojantį archeologinių tyrimų leidimą, jeigu parengiamas archeologinių tyrimų projekto pakeitimo ir (ar) papildymo projektas ir gaunamas Departamento pritarimas dėl archeologinių tyrimų atlikimo pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą.

20. Departamentas priima sprendimą pritarti arba nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir pakeisto ir (ar) papildyto archeologinių tyrimų projekto gavimo Departamente dienos, jeigu jį aprobuoja Mokslinė archeologijos komisija ir tyrėjas jį pataiso pagal Mokslinės archeologijos komisijos pastabas, jeigu jų buvo.

21. Priėmus sprendimą pritarti ar nepritarti archeologinių tyrimų atlikimui pagal pakeistą ar papildytą archeologinių tyrimų projektą, Departamentas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos apie tai praneša prašymą pateikusiam tyrėjui.

33 straipsnis. Leidimo atlikti taikomojus ardomuosius tyrimus išdavimas ir galiojimas

1. Leidimas atlikti taikomojus ardomuosius (architektūros natūriniai tyrimai, architektūros konstrukcijų tyrimai, polichromijos ir sienų tapybos tyrimai ir pan.) tyrimus (toliau – ardomųjų tyrimų leidimas) išduodamas, sustabdomas, panaikinamas ar šio leidimo galiojimo sustabdymas panaikinamas Įstatymo ir kultūros ministro nustatyta tvarka. Prašymų išduoti tyrimų leidimą ar pratęsti tyrimų leidimo galiojimą formas, jų pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, tyrimų leidimų formas ir jų skelbimo tvarką nustato kultūros ministras.

2. Ardomųjų tyrimų leidimas išduodamas arba sprendimas neišduoti ardomųjų tyrimų leidimo priimamas ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo tyrėjo prašymo ir ardomųjų tyrimų programos gavimo dienos.

3. Ardomųjų tyrimų leidimą išduoda Departamentas.

4. Ardomųjų tyrimų leidimas išduodamas tyrėjams, nurodytiems Įstatymo 35 straipsnyje, jeigu įvykdomi šie reikalavimai:

1) tyrėjas atitinka Įstatymo 35 straipsnio 1 ir 14 dalyse nustatytus kvalifikacinius reikalavimus, suteikiančius jam teisę atlikti tyrimus;

2) tyrėjo parengta ir pateikta ardomųjų tyrimų programa (aiškinamasis raštas, grafinė dalis, fotofiksacija) atitinka kultūros ministro įsakymu nustatytus reikalavimus ir yra suderinta su Departamentu;

5. Departamentas sustabdo ardomųjų tyrimų leidimo galiojimą, kol bus pašalinti paveldosaugos reikalavimų pažeidimai, nustačius bent vieną iš šių sąlygų:

1) darbai atliekami nesilaikant ardomųjų tyrimų programos sprendinių ir (ar) papildomų paveldosaugos reikalavimų, nurodytų tyrimų leidime;

2) būtina patikslinti ar papildyti ardomųjų tyrimų programą, nes priešingu atveju tyrimai žalotų vertingąsias savybes ar keltų joms grėsmę, pažeidžiant paveldosaugos reikalavimus.

6. Ardomųjų tyrimų leidimų galiojimas panaikinamas dėl bent vienos iš šių sąlygų:

1) nustatoma, kad, norėdamas gauti ardomųjų tyrimų leidimą, pareiškėjas pateikė klaidingą informaciją, dėl kurios ardomųjų tyrimų leidimas negalėjo būti išduotas;

2) ardomųjų tyrimų leidimą gavęs asmuo, kurio ardomųjų tyrimų leidimo galiojimas buvo sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų;

3) ardomųjų tyrimų leidimą gavęs asmuo, kurio ardomųjų tyrimų leidimo galiojimas buvo sustabdytas, toliau vykdo tyrimus.

34 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkyba ir pritaikymas

1. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkyba vykdoma pagal:

1) apsaugos reglamentuose, specialiojo ir (ar) kompleksinio teritorijų planavimo dokumentuose ir (ar) valdymo planuose, kituose nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus paveldosaugos reikalavimus;

2) atliktų taikomųjų tyrimų ir archeologinių tyrimų išvadas;

3) nustatytus specialiuosius paveldosaugos reikalavimus, išduodamus kultūros ir aplinkos ministrų nustatyta tvarka;

4) kultūros ministro patvirtintus paveldo tvarkybos reglamentus, nustatančius reikalavimus konkrečioms tvarkybos darbams;

5) statybos techninius reglamentus, galiojančius tvarkomiesiems statybos darbams;

6) Lietuvos Respublikoje priimtus arba perimtus Europos Sąjungos kultūros paveldo standartus.

2. Prevencinės priežiūros darbai vykdomi pagal kultūros ministro patvirtintą prevencinės priežiūros darbų tvarką. Apie planuojamus atlikti prevencinės priežiūros darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas turi raštu informuoti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją, likus ne mažiau nei 10 darbo dienų iki planuojamų atlikti prevencinės priežiūros darbų pradžios.

3. Avarijos grėsmės pašalinimo darbai vykdomi pagal kultūros ministro patvirtintą apsaugos priemonių įrengimo ir neatidėliotinių saugojimo darbų tvarką. Apie planuojamus atlikti avarijos grėsmės pašalinimo darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas turi raštu informuoti už kultūros paveldo apsaugą atsakingą instituciją likus ne mažiau nei 2 darbo dienoms iki planuojamų atlikti avarijos grėsmės pašalinimo darbų pradžios.

4. Tvarkybos projektas rengiamas siekiant vykdyti tvarkomuosius paveldosaugos, tvarkomuosius statybos darbus ir (ar) teritorijos tvarkymo darbus. Tvarkybos projekto rengimo tvarką ir jo sudedamąsias dalis, tvarkybos darbų priskyrimo atskiroms tvarkybos rūšims kriterijus nustato kultūros ministras.

5. Statinio projektas rengiamas siekiant vykdyti naujų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto dalių statybą (išskyrus paprastojo remonto rūšiai priskiriamus darbus), pritaikant nekilnojamąjį kultūros paveldo objektą ar siekiant vykdyti naują statybą nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje ar jų apsaugos zonose. Kai statinio projektas rengiamas kartu su tvarkybos projektu (tais atvejais, kai planuojami ir tvarkybos darbai), išduodamas vienas bendras tvarkybą ir statybą leidžiantis dokumentas Įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

6. Specialieji paveldosaugos reikalavimai tvarkybos projektui ar nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio projektui yra privalomi ir yra išduodami Įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

7. Specialiesiems paveldosaugos reikalavimams tvarkybos darbų projektui gauti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas arba jo įgaliotas asmuo pateikia savivaldybės merui ar jo įgaliotam savivaldybės administracijos direktoriui arba savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotam kitam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui (toliau – meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas) prašymą ir atliktų taikomųjų ir (ar) archeologinių tyrimų ataskaitas.

8. Meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, gavęs šio straipsnio 7 dalyje nurodytus dokumentus, per 3 darbo dienas nuo šių dokumentų gavimo dienos pateikia aplinkos ministro patvirtintos formos paraiškas savivaldybės administracijos padaliniui ar valstybės tarnautojui, atsakingam už kultūros paveldo apsaugą, kai teikiamas prašymas dėl vietinio reikšmingumo lygmens arba savivaldybės saugomų nekilnojamųjų kultūros vertybių, arba Departamentui, kai teikiamas prašymas dėl regioninio ar nacionalinio reikšmingumo lygmens, valstybės saugomų ar kultūros paminklo statuso nekilnojamųjų kultūros vertybių.

9. Jeigu pateikti ne visi specialiesiems paveldosaugos reikalavimams tvarkybos darbų projektui išduoti privalomi dokumentai, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo išduoti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus pateikimo dienos pranešama prašymą pateikusiam asmeniui. Trūkstantiems dokumentams pateikti nustatomas 30 darbo dienų terminas nuo prašymo pateikti trūkstamus dokumentus išsiuntimo dienos. Jeigu per šį terminą prašymą pateikęs asmuo nepateikia trūkstamų dokumentų, jis per 3 darbo dienas nuo šio termino pabaigos dienos informuojamas, kad norėdamas gauti specialiuosius reikalavimus privalo teikti naują prašymą.

10. Meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, arba Departamentas, gavęs šio straipsnio 7 dalyje nurodytus dokumentus, per 7 darbo dienas nuo šių dokumentų gavimo dienos, parengia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus ir teikia juos savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui, atliekančiam savivaldybės vyriausiojo architekto funkcijas (toliau – savivaldybės vyriausiasis architektas). Meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, arba Departamentas gali konsultuotis su visuomene dėl specialiųjų paveldosaugos reikalavimų nustatymo, jeigu rengdamas šiuos reikalavimus nustato papildomos informacijos, kurią gali suteikti visuomenė, poreikį. Tokiu atveju specialiųjų paveldosaugos reikalavimų projektas paskelbiamas Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje ir konsultuojamasi su visuomene aplinkos ir kultūros ministro nustatyta tvarka. Konsultuojantis su visuomene, meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, arba Departamento sprendimu specialiųjų paveldosaugos reikalavimų išdavimo terminas pratęsimas ne ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo šioje dalyje nustatyto termino specialiesiems paveldosaugos reikalavimams parengti, apie tai informuojant savivaldybės vyriausiąjį architektą.

11. Specialieji paveldosaugos reikalavimai yra privalomi rengiant tvarkybos ir nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio ar projektuojamo statinio projektus šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka. Savivaldybės administracija viešai paskelbia specialiuosius paveldosaugos reikalavimus tvarkybos darbų projektui Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje, neskelbiant statytojo (užsakovo), jeigu jis yra fizinis asmuo, vardo ir pavardės, asmens kodo, ir informuoja apie šių reikalavimų paskelbimą toje gyvenamojoje vietovėje ar jos dalyje įsteigtos seniūnijos seniūną ir seniūnaitį (seniūnaičius). Visuomenė, susipažinusi su specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais tvarkybos darbų projektui, aplinkos ministro nustatyta tvarka turi teisę Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje teikti siūlymus statytojui (užsakovui) iki viešo susirinkimo dėl projektinių pasiūlymų svarstymo, jei juos privaloma rengti šio straipsnio 12 dalyje nustatytais atvejais, arba per 20 darbo dienų nuo jų paskelbimo, jei projektiniai pasiūlymai nerengiami.

12. Tvarkybos projektinius pasiūlymus privaloma rengti, kai sukuriamos naujos, iki tol nebuvusios nekilnojamosios kultūros vertybės dalys ar elementai arba kai atstatomos nekilnojamosios kultūros vertybės prarastos dalys ar elementai. Tvarkybos projektiniai

pasiūlymai viešinami visais atvejais, išskyrus kai tvarkybos projekto dokumentai įslaptinti Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme nustatyta tvarka arba tvarkybos projektas rengiamas krašto apsaugos tikslams skirtuose objektuose ir teritorijose.

13. Meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas pagal Įstatymo nustatytą kompetenciją tikrina, ar pateiktų tvarkybos projektinių pasiūlymų sprendiniai atitinka nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir, vadovaudamasis Statybos įstatymo nustatyta tvarka, pritaria arba pagrįstai nepitaria šių projektinių pasiūlymų sprendiniams.

14. Tvarkybos projektas rengiamas remiantis Kultūros vertybių registro duomenimis, prieš projektavimą būtinų atlikti taikomųjų ir (ar) archeologinių tyrimų išvadamis, išduotais specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais, tvarkybos projektiniais pasiūlymais, kai jie turi būti parengti Įstatymo nustatyta tvarka, ir įvertinus planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai, kai toks planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliktas vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, ir (ar) atsižvelgiant į poveikio paveldui vertinimą, kai jis privalomas atlikti kultūros ir aplinkos ministrų nustatyta tvarka.

15. Aplinkos ministro ir kultūros ministro nustatytais atvejais ir tvarka iki tvarkybą leidžiančio dokumento išdavimo dienos (kai neišduodamas statybą leidžiantis dokumentas) turi būti atlikta tvarkybos projekto paveldosaugos ekspertizė ir (ar) statinio projekto dalies ekspertizė ir projektas turi būti pataisytas pagal šių ekspertizių aktų privalomas pastabas.

16. Meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas arba Departamentas, pagal Įstatymo nustatytą kompetenciją tikrina, ar pateikto tvarkybos projekto sprendiniai atitinka nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir tvarkybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, specialiuosius paveldosaugos reikalavimus ir pateiktas ekspertizes, parengtas šio straipsnio 15 dalyje nurodyta tvarka, per 20 darbo dienų nuo tvarkybos projekto gavimo dienos pritaria arba pagrįstai nepitaria šio projekto sprendiniams.

17. Tais atvejais, kai tvarkybos projektas rengiamas kartu su statybos projektu, rengiama tvarkybos projekto reikalavimus atitinkanti tvarkybos projekto dalis ir teikiama kartu su statinio projekto projektiniais pasiūlymais Statybos įstatymo numatyta tvarka statinio projekto pavadinime nurodant atliekamų darbų rūšis. Tokio projekto paveldosaugos (specialioji) ekspertizė turi būti atlikta ir teikiama kartu su statinio projekto projektiniais pasiūlymais, o vėliau pridedama prie statinio projekto ekspertizės ar statinio projekto dalies ekspertizės.

18. Tvarkybą ir (ar) statybą leidžiančius dokumentus išduoda meras ar įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas Įstatymo ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka. Už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos privalo patikrinti statinio projektą ir, nustačiusios neatitikimus, informuoti atsakingas institucijas Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

19. Tvarkybą leidžiančiam dokumentui išduoti pateikiami šie dokumentai:

- 1) prašymas;
- 2) tvarkybos projektas ir jo elektroninė versija arba tik tvarkybos projekto elektroninė versija, pasirašyta elektroniniu parašu privalančių jį pasirašyti asmenų, – aplinkos ir kultūros ministro nustatyta tvarka ir sąlygomis;
- 3) projekto paveldosaugos (specialioji) ekspertizė ir (ar) statinio projekto dalies ekspertizė (kai statinio projekto dalies ekspertizė privaloma Statybos įstatymo nustatyta tvarka);
- 4) statytojo (užsakovo) įgaliojimas pateikti prašymą – jeigu prašymą teikia įgaliotas asmuo;
- 5) kultūros paveldo statinio (jo dalies) bendraturčių rašytinis sutikimas ar butų ir kitų patalpų savininkų protokolinio sprendimo dėl tvarkybos darbų atlikimo, priimto Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka, kopija, išskyrus atvejus, kai pateikiamas prašymas tvarkybos darbams atlikti, kai darbai atliekami statytojo (užsakovo)

patalpų viduje, taip pat Civilinio kodekso 4.83 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto galimos žalos atsiradimo ir grėsmės bendrojo naudojimo objektams pašalinimo atveju;

6) statinio kadastro duomenų byla (jei tokia byla yra);

7) tvarkybos projekto pakeitimų pagal gautus motyvuotus nepritarimo tvarkybos projektui argumentus aprašymas (pakartotinio prašymo teikimo atveju);

8) statinio projektuotojo civilinės atsakomybės privalomojo draudimo dokumento kopija (kai toks draudimas privalomas Statybos įstatymo nustatyta tvarka);

9) tvarkybos projekto priėmimo–perdavimo aktas.

20. Jeigu pateikti ne visi tvarkybą leidžiančiam dokumentui išduoti privalomi dokumentai ar nepateikta informacija, patvirtinanti apie valstybės rinkliavos už tvarkybą leidžiančio dokumento išdavimą sumokėjimą, Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje įregistruotas prašymas išduoti tvarkybą leidžiantį dokumentą nepriimamas ir apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo išduoti statybą leidžiantį dokumentą įregistravimo dienos pasinaudojant Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacine sistema pranešama prašymą teikusiam asmeniui. Trūkstantiems dokumentams pateikti nustatomas 30 darbo dienų terminas nuo pranešimo dėl trūkstamų dokumentų dienos Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje. Jeigu per šį terminą prašymą pateikęs asmuo nepateikia trūkstamų dokumentų, jis per 3 darbo dienas nuo šio termino pabaigos dienos informuojamas, kad norėdamas gauti tvarkybą leidžiantį dokumentą privalo teikti naują prašymą.

21. Tvarkybą leidžiantis dokumentas išduodamas, kai yra pateikti visi šio straipsnio 19 dalyje nurodyti dokumentai, projektas yra pataisytas pagal šio straipsnio 19 dalies 3 punkte ekspertizių aktų privalomas pastabas ir atitinka paveldosaugos reikalavimus, jam pritarė už nekilnojamąjį kultūros paveldą atsakinga institucija ir kitos Statybos įstatyme nurodytos derinančios institucijos.

22. Tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atlieka tvarkybos projekto vadovas ar tvarkybos projekto dalies vadovas, atestuotas Įstatymo 35 straipsnio 2 dalies nustatyta tvarka.

23. Tvarkybos darbų techninę priežiūrą atlieka tvarkybos darbų techninės priežiūros vadovas, atestuotas Įstatymo 35 straipsnio 3 dalies ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

24. Statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, kai nevykdomi tvarkybos darbai, projekto vykdymo priežiūrą atlieka Įstatymo 35 straipsnio 5 dalies nustatyta tvarka atestuoti projektuotojai, o techninę priežiūrą – Įstatymo 35 straipsnio 5 dalies ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka atestuotas statinio statybos techninės priežiūros vadovas.

25. Statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijoje ar kultūros paveldo vietovėje projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atlieka Įstatymo 35 straipsnio 7 dalies ir Architektūros įstatymo nustatyta tvarka atestuotas architektas, o statinio statybos techninę priežiūrą atlieka Įstatymo 35 straipsnio 7 dalies ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka atestuotas statinio statybos techninis prižiūrėtojas.

26. Statinio projekto vykdymo priežiūra ir statinio statybos techninė priežiūra atliekama Statybos įstatymo nustatyta tvarka.

27. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekte atliekamų tvarkybos ir (arba) statybos darbų vykdymo eigą ir kokybę kontroliuojantis nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas, tvarkybos darbų techninis prižiūrėtojas, nustatę, kad atliekant darbus buvo pažeisti paveldosaugos reikalavimai ar kad dėl projekto klaidų iškilo vertingųjų savybių praradimo, sužalojimo ar kitokia grėsmė, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo nustatymo dienos privalo pranešti už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pagal Įstatymo nustatytą kompetenciją. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos privalo sustabdyti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertingąsias savybes žalojančius ar kitus grėsmę keliančius darbus, kol bus pašalinti paveldosaugos reikalavimų pažeidimai ar kiti pažeidimai,

iškilusi grėsmė ar iki teismo sprendimo, jei buvo kreiptasi dėl viešojo intereso gynimo, įsiteisėjimo dienos.

28. Leidimui tęsti sustabdytą tvarkybą gauti pateikiami dokumentai, patvirtinantys, kad tvarkybos sustabdymo priežastys pašalintos.

29. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos užbaigimo tvarką tvirtina kultūros ministras ir aplinkos ministras. Tvarkyba laikoma užbaigta, kai atlikus visus tvarkybos darbus yra išduotas tvarkybos užbaigimo aktas. Tvarkybos užbaigimo aktas surašomas tik tuo atveju, kai statytojas už kultūros paveldo apsaugą atsakingai institucijai pateikia Nekilnojamojo turto kadastro tvarkytojo po išankstinės patikros suderintą statinio kadastro duomenų bylą.

30. Kai nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vertingųjų savybių išsaugojimui numatomi tik konservavimo ir restauravimo darbai, kuriems kultūros ministro nustatytais atvejais ir tvarka rengiama restauravimo programa, kuriai pritarė Restauravimo taryba, tvarkybą leidžiantis dokumentas nėra reikalingas.

31. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektą draudžiama perkelti, išskyrus atvejus, kai jį reikia perkelti siekiant išsaugoti. Tokio objekto perkėlimui turi būti parengtas tvarkybos projektas ir gautas tvarkybą leidžiantis dokumentas šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

32. Atstatant nekilnojamojo kultūros paveldo objektus turi būti išsaugomos nekilnojamojo kultūros paveldo objekto išlikusios dalys ir elementai, jie gražinami į pirminę vietą, tiksliai pakartojamos ar naujai sukuriamos buvusios, bet neišlikusios dalys ir elementai. Atstatant naudojamos autentiškos medžiagos ir specialiosios technologijos.

35 straipsnis. Teisė vykdyti su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba susijusią veiklą

1. Archeologinius tyrimus ir taikomuosius tyrimus, išskyrus šio straipsnio 9 dalyje nurodytus atvejus, turi teisę šio straipsnio 14 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, ir neatestuoti jų pagalbininkai, vadovaujami atestuoto specialisto, arba archeologijos mokslo srities mokslininkai. Atestuotas specialistas arba mokslininkas atsako už atliekamus tyrimus, teikia tyrimų išvadas ir technologines rekomendacijas.

2. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui ir (ar) atlikti tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą turi teisę šio straipsnio 15 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyse nustatyta tvarka atestuoti ir gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą tvarkybos projektų vadovai, o jiems padėti gali neatestuoti pagalbininkai. Tvarkybos projekto vadovas atsako už tvarkybos projekto sprendinių kokybę ir atitiktį nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srities teisės aktų reikalavimams. Už tvarkybos projekto sprendinių tinkamą įgyvendinimą atsako tuo atveju, jei atlieka tvarkybos projekto sprendinių įgyvendinimo priežiūrą.

3. Tvarkybos darbų techninę priežiūrą turi teisę atlikti šio straipsnio 16 dalyje nurodytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyje atestuoti ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka atestuoti statybos inžinieriai, turintys statinio statybos techninės priežiūros vadovo kvalifikacijos atestatą arba Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą ir gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

4. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos darbams, išskyrus šio straipsnio 9 dalyje nurodytus atvejus, turi teisę šio straipsnio 17 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyje nustatyta tvarka atestuoti tvarkybos darbų vadovai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos

atestatą. Atlikti tvarkybos darbus turi teisę šio straipsnio 18 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą pagal kultūros ministro patvirtintas tvarkybos darbų specializacijas, o jiems padėti gali neatestuoti pagalbininkai. Už atliekamus darbus atsako tvarkybos darbų techninis prižiūrėtojas, tvarkybos darbų vadovas ar atestuotas specialistas.

5. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objekto statybos darbų projektavimui, atlikti tokio projekto sprendinių įgyvendinimo ar techninę priežiūrą turi teisę Architektūros įstatyme nustatyta tvarka atestuoti architektai ir Statybos įstatyme nustatyta tvarka atestuoti statybos inžinieriai, turintys statinio projekto vadovo ar statinio projekto dalies vadovo kvalifikacijos atestatą arba Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą, ir šio straipsnio 15 dalyje ar 16 dalyje nustatyta tvarka įgiję teisę vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui ar tvarkybos darbų techninei priežiūrai ir gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

6. Atlikti tvarkybos projekto ir (ar) statybos projekto kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje ar vietovėje, paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę turi teisę šio straipsnio 19 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyje nustatyta tvarka atestuoti specialistai, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.

7. Vadovauti ypatingojo ar neypatingojo statinio (išskyrus kultūros paveldo objektus), esančio kultūros paveldo objekto teritorijoje ar jo apsaugos zonoje, statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims turi teisę Architektūros įstatymo nustatyta tvarka atitinkamoms statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims atestuoti architektai ir Statybos įstatymo nustatyta tvarka atitinkamoms statybos techninės veiklos sritims atestuoti inžinieriai arba Europos Sąjungos valstybės narės, Šveicarijos Konfederacijos arba valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės sutartį, piliečiai ir kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktuose jiems suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintys Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą.

8. Atlikti nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį, turi teisę šio straipsnio 19 dalyje nustatytus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantys ir šio straipsnio 12 ir 13 dalyje nustatyta tvarka atestuoti specialistai ar eksperto kvalifikacinę kategoriją turintys specialistai arba mokslininkai.

9. Atlikti kilnojamųjų daiktų, esančių viena iš nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių, dailės nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, nekilnojamojo kultūros paveldo statinių vertingųjų savybių (altorių, sakyklų, krikštyklų, antkapinių ir kitų atminties bei dekoratyvinių paminklų, sienų tapybos, polichromijos, skulptūros, vitražo, lipdybos ir drožybos, baldų, vargonų, krosnių ir židinių ir kt.) tyrimų, konservavimo ir restauravimo darbus turi teisę kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka atestuoti restauratoriai.

10. Įstatymo nustatyta tvarka atestuotiesiems specialistams, išskyrus paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę, nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį, atliekančius specialistus ir tvarkybos darbų techninės priežiūros specialistus, suteikiamos šios kvalifikacinės kategorijos:

1) pirmoji (žemiausia) kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose;

2) antroji kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio ir regioninio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose;

3) trečioji kvalifikacinė kategorija, kurią turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio, regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose.

11. Eksperto (aukščiausia) kvalifikacinė kategorija gali būti suteikta specialistams, turintiems trečiąją kvalifikacinę kategoriją ir kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai galioja ne mažiau kaip 10 metų. Eksperto (aukščiausią) kvalifikacinę kategoriją turintys atestuoti specialistai gali vykdyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytos rūšies ir specializacijos veiklą vietinio, regioninio ir nacionalinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose ir kultūros paminkluose.

12. Atestavimo komisija teikia išvadą kultūros ministrui sprendimui priimti dėl kvalifikacinės kategorijos suteikimo specialistui vadovaujantis šio straipsnio 10, 11, 14–19 dalyse nustatytais reikalavimais ir 20 dalyje nurodytais egzaminų rezultatais.

13. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatus Atestavimo komisijos teikimu išduoda kultūros ministras, kuris nustato atestuojamos veiklos specializacijas, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatų išdavimo, keitimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo tvarką.

14. Nekilnojamojo kultūros paveldo taikomuosius ir archeologinius tyrimus siekiantys atlikti specialistai pagal atitinkamas veiklos specializacijas privalo atitikti šiuos kvalifikacinius reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginiį ar aukštąjį universitetinį istorijos ir archeologijos, menotyros, dailės, paveldo, architektūros, statybos inžinerijos, biologijos ar kitų fizinių mokslų studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 2 metų dalyvavimo atliekant nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija, 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija, 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo atliekant šiuos tyrimus profesinę patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus, tyrimų ataskaitose pateiktus duomenis apie tyrimuose dalyvavusius asmenis ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurių tyrimuose buvo dalyvauta, sąrašą.

15. Vadovauti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos projektavimui (atlikti tvarkybos projekto vadovo, tvarkybos projekto dalies vadovo funkcijas) ir (ar) atlikti tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą (atlikti tvarkybos projekto vykdymo priežiūros vadovo, tvarkybos projekto dalies vykdymo priežiūros vadovo funkcijas) siekiantys specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacinius reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginiį ar aukštąjį universitetinį architektūros studijų krypties ar statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 2 metų dalyvavimo rengiant tvarkybos projektus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija, 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija, 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo rengiant tvarkybos projektus profesinę patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus, projektų

ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kurių tvarkybos darbus projektuojant buvo dalyvauta, sąrašą.

16. Atlikti tvarkybos darbų techninę priežiūrą (atlikti tvarkybos darbų techninės priežiūros vadovo funkcijas) siekiantys atestuotis specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacinius reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginiį ar aukštąjį universitetinį architektūros studijų krypties išsilavinimą ar statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 3 metų dalyvavimo įgyvendinant tvarkybos projektus profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Dalyvavimo įgyvendinant tvarkybos projektus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kurių tvarkybos projektą įgyvendinant buvo dalyvauta, sąrašą.

17. Vadovauti tvarkybos darbų ir (ar) statybos darbų nekilnojamojo kultūros paveldo objekte vykdymui siekiantys atestuotis specialistai privalo atitikti šiuos kvalifikacinius reikalavimus:

1) turėti aukštąjį koleginiį ar aukštąjį universitetinį statybos inžinerijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 2 metų dalyvavimo vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objekte profesinę patirtį, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija, 3 metų patirtį siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija, 5 metų patirtį siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija. Dalyvavimo vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus ir nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriuose vykdant tvarkybos ir (ar) statybos darbus buvo dalyvauta, sąrašą.

18. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos darbus siekiantys atlikti specialistai privalo turėti ne mažesnę kaip 2 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta pirmoji kvalifikacinė kategorija, 3 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta antroji kvalifikacinė kategorija, 5 metų patirtį, siekiant, kad būtų suteikta trečioji kvalifikacinė kategorija, dalyvavimo atliekant nekilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ar restauravimo darbus, kai veikla vykdoma nekilnojamosiose kultūros vertybėse. Dalyvavimo atliekant tvarkybos darbus profesinė patirtis nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus ir nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurių nekilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ar restauravimo darbus atliekant buvo dalyvauta, sąrašą.

19. Paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę siekiantys atlikti specialistai ir atlikti nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimą, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį, privalo atitikti šiuos kvalifikacinius reikalavimus:

1) turėti ne mažesnę negu antrosios pakopos aukštąjį universitetinį istorijos ir archeologijos, menotyros, dailės, paveldo, architektūros, statybos inžinerijos, chemijos studijų krypties arba kompetentingos institucijos pripažintą kaip jam lygiavertį išsilavinimą;

2) turėti ne mažesnę kaip 10 metų profesinę patirtį kultūros paveldo apsaugos srityje, kurios trukmė skaičiuojama ne anksčiau kaip nuo šios dalies 1 punkte nurodyto išsilavinimo įgijimo dienos. Profesinė patirtis kultūros paveldo apsaugos srityje nustatoma pagal pateiktus darbo patirtį patvirtinančius dokumentus (tirtų nekilnojamųjų kultūros vertybių, rengtų paveldosaugos ekspertizių, kitų nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo ar parengtų kultūros paveldo apsaugą nustatančių dokumentų sąrašą, priklausomai nuo specializacijos) ir šiuose dokumentuose pateiktus duomenis apie asmenis, dalyvavusius juos rengiant.

20. Šio straipsnio 14–19 dalyse nurodyti specialistai privalo Atestavimo komisijoje išlaikyti profesinių ir teisinių žinių egzaminą, išskyrus specialistus, siekiančius vykdyti kultūros paveldo objekto tvarkomuosius statybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, kurie privalo išlaikyti tik profesinių žinių egzaminą ir būti išklause nekilnojamojo

kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų, kurių organizavimo tvarką tvirtinta kultūros ministras, paskaitas.

21. Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės (Islandijos Respublikos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) arba Šveicarijos Konfederacijos, taip pat trečiųjų valstybių piliečiai, profesines kvalifikacijas įgiję Europos Sąjungos valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse, Šveicarijos Konfederacijoje ar trečiojoje valstybėse, turi teisę vykdyti šio straipsnio 1, 2, 4, 6, 8 dalyse nurodytą veiklą Atestavimo komisijoje išlaikę profesinių ir teisinių žinių egzaminą (išskyrus specialistus, siekiančius vykdyti kultūros paveldo objekto tvarkomuosius statybos ir (ar) statybos darbus nekilnojamojo kultūros paveldo objektuose, kurie privalo išlaikyti tik profesinių žinių egzaminą ir būti išklause nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos tobulinimo kursų, kurių organizavimo tvarką tvirtinta kultūros ministras, paskaitas) ir įgiję atitinkamos specializacijos kvalifikacijos atestatą Įstatymo nustatyta tvarka. Šių piliečių kvalifikacijos pripažinimo tvarką nustato kultūros ministras. Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės (Islandijos Respublika, Lichtenšteino Kunigaikštystė, Norvegijos Karalystė) arba Šveicarijos Konfederacijos, taip pat trečiųjų valstybių piliečiai, profesines kvalifikacijas įgiję Europos Sąjungos valstybėse narėse, Europos ekonominės erdvės valstybėse ar Šveicarijos Konfederacijoje turi teisę vykdyti 3, 5 ir 7 dalyse nurodytą veiklą, kuomet jie turi Statybos įstatymo nustatyta tvarka išduotą kilmės valstybėje turimos teisės užsiimti atitinkama veikla pripažinimo dokumentą arba jų turima užsienyje įgyta profesinė kvalifikacija yra pripažinta Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir Statybos įstatymo arba Architektūros įstatymo nustatyta tvarka, ir Atestavimo komisijoje išlaikę profesinių ir teisinių žinių egzaminą bei įgiję atitinkamos specializacijos kvalifikacijos atestatą Įstatymo nustatyta tvarka.

22. Fiziniai asmenys, siekiantys įgyti teisę vykdyti su nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba susijusią veiklą, turi teisę su atestavimu ir kvalifikacijos pripažinimu susijusias procedūras (išskyrus profesinių ir teisinių žinių egzaminą laikymą) atlikti per atstumą elektroninėmis priemonėmis arba kitais būdais (pašto siunta)) kreipdamiesi į Kultūros ministeriją ar į Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme nurodytą kontaktinį centrą. Sprendimas dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo ar neišdavimo arba profesinės kvalifikacijos pripažinimo ar nepripažinimo priimamas ir priėmus atitinkamą sprendimą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentas išduodamas neterminuotam laikui ne vėliau kaip per 30 darbo dienų nuo visų dokumentų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatui ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentui gauti gavimo Kultūros ministerijoje dienos. Fiziniai asmenys, gavę nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą, ne rečiau kaip kas 5 metus privalo tobulinti savo kvalifikaciją, kvalifikacijos tobulinimo kursuose išklaudydami ne mažiau kaip 20 valandų paskaitų pagal aukštųjų mokyklų, asociacijų, mokymo įstaigų patvirtintas mokymo programas, suderintas su Kultūros ministerija. Kvalifikacijos tobulinimą patvirtinantys dokumentai pateikiami Kultūros ministerijai. Atsakymo dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo arba neišdavimo ar turimos profesinės kvalifikacijos pripažinimo arba nepripažinimo nepateikimas nelaikomas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimu ar kvalifikacijos pripažinimu.

23. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos atestatų duomenys, kuriuose yra nurodytas atestuoto specialisto vardas ir pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato numeris ir išdavimo data, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo data, veiklos rūšys ir sritys, yra viešinami Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomoje ir tvarkomoje Licencijų informacinėje sistemoje tol, kol galioja šie atestatai kaip nurodyta šio straipsnio 28 dalyje. Asmens duomenų viešinimo tikslas – sudaryti galimybę įvertinti, ar asmenys turi teisę vadovauti teritorijų planavimo dokumentų rengimui. Šioje straipsnio dalyje nurodyti asmens duomenys tvarkomi

vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu ([ES](#) [2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva [95/46/EB](#) (Bendroju duomenų apsaugos reglamentu) ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų apsaugą.

24. Kultūros ministras sustabdo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą iki 6 mėnesių (konkretus terminas nustatomas atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pavojingumo nekilnojamosioms kultūros vertybėms laipsnį, kilusius padarinius, o kai sustabdytas kilmės valstybėje turimos fizinio asmens teisės, kuri buvo pripažinta išduodant jam profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, galiojimas – atsižvelgiant į šios teisės sustabdymo aplinkybes ir terminą) šiais atvejais:

1) kai Atestavimo komisija Kultūros ministerijos ar Departamento teikimu nustato, kad asmuo, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytą veiklą, nešiurkščiau pažeidė Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Nešiurkščiu pažeidimu laikomas toks Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio nėra sunaikinta (sunaikintos) nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji (vertingosios) savybė (savybės) ar autentiškumas;

2) kai teisė, kuri buvo pripažinta išduodant profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, sustabdyta asmens, gavusio profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą, kilmės valstybėje;

3) kai asmuo netobulino kvalifikacijos pagal šio straipsnio 22 dalyje nustatytus reikalavimus. Asmuo yra perspėjamas, kad jo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas gali būti stabdomas, jeigu jis nesilankė kvalifikacijos tobulinimo kursuose, likus 30 darbo dienų iki 5 metų termino nuo tada, kada kultūros ministras priėmė sprendimą dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo.

25. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtojas, pašalinęs šio straipsnio 24 dalies 1 ir (ar) 2, ir (ar) 3 punkte nurodytus pažeidimus, dėl kurių buvo sustabdytas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas, pateikia Kultūros ministerijai tai įrodančius dokumentus. Ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo šių dokumentų pateikimo Kultūros ministerijai dienos Atestavimo komisijos teikimu kultūros ministras priima sprendimą dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato sustabdymo panaikinimo (nepanaikinimo, jeigu patikrinus dokumentus ir kitus faktinius duomenis paaiškėja, kad neišnyko šioje dalyje nurodytos aplinkybės, dėl kurių buvo sustabdytas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas). Kultūros ministerija ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos apie jį raštu informuoja nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtoją. Priėmus sprendimą, kad pažeidimai nepašalinti, pranešime turi būti nurodyti šio sprendimo motyvai.

26. Kultūros ministras Atestavimo komisijos teikimu panaikina asmenų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą šiais atvejais:

1) kai nustatoma, kad asmuo, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestate nurodytą veiklą, šiurkščiau pažeidė Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Šiurkščiu pažeidimu laikomas toks Įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio sunaikinta (sunaikintos) nekilnojamosios kultūros vertybės vertingoji (vertingosios) savybė (savybės) ar autentiškumas;

2) nustatoma, kad sustabdžius nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimą, asmuo tęsia veiklą, kuriai reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas;

3) asmuo, kurio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų, dėl kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas buvo sustabdytas;

4) asmuo per 30 darbo dienų nuo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimo sustabdymo dienos Atestavimo komisijai nepateikė prašomų dokumentų ir (ar) duomenų, reikalingų tiriant jo padarytus pažeidimus;

5) paaiškėja, kad asmuo pateikė neteisingus duomenis, siekdamas gauti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą ar profesinės kvalifikacijos pripažinimo dokumentą;

6) kai to prašo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato turėtojas.

27. Asmuo, kurio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas panaikintas dėl šio straipsnio 26 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų priežasčių, gali pateikti prašymą dėl naujo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato išdavimo ne anksčiau kaip po 3 metų nuo nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimo panaikinimo.

28. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai šio straipsnio 22 dalyje nustatyta tvarka kėlusiemis kvalifikaciją atestuotiemis specialistams, kurių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestato galiojimas nėra panaikintas, galioja neterminuotai.

V SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO PAŽINIMAS, PAŽINIMO SKLAIDA, AKTUALIZAVIMAS

36 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas, pažinimo sklaida ir viešasis nekilnojamojo kultūros paveldo naudojimas

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimas skleidžiamas ir nekilnojamas kultūros paveldas viešai naudojamas:

1) sudarant galimybes visuomenei jį tiesiogiai pažinti ir suvokti saugomą ir atskleistą istorinėje aplinkoje;

2) užtikrinant nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą;

3) plėtojant kultūrinį ir pažintinį turizmą;

4) skleidžiant informaciją apie nekilnojamąjį kultūros paveldą prieinamais bendravimo būdais;

5) įtraukiant nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimą į švietimo ir mokslo programas.

2. Departamentas, savivaldybių administracijos, saugomų teritorijų direkcijos, muziejai, bibliotekos, archyvai, aukštosios mokyklos nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimą ir pažinimo sklaidą gali vykdyti šiais būdais:

1) kaupti, tvarkyti, sisteminti, saugoti ir skleisti žinias apie nekilnojamąjį kultūros paveldą;

2) organizuoti su nekilnojamoju kultūros paveldu supažindinančius ir jį garsinančius renginius;

3) leisti ir (ar) organizuoti nekilnojamąjį kultūros paveldą ir jo apsaugą populiarinančių, metodinių, informacinių leidinių leidimą;

4) organizuoti kultūrinius renginius nekilnojamosiose kultūros vertybėse.

3. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija bendradarbiaudama su Kultūros ministerija:

1) įtraukia nekilnojamojo kultūros paveldo teorinį ir praktinį pažinimą į Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme įtvirtintas ugdymo ir švietimo programas;

2) koordinuoja programų įgyvendinimą pedagogų kvalifikacijos kėlimo nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo ir saugojimo srityje.

37 straipsnis. Nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumas ir lankymas

1. Valstybei ir savivaldybėms priklausančių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų lankymo tipinę tvarką, kurioje nustatomos lankymo ir apžiūros sąlygos, tvirtina kultūros ministras.

2. Privačios nuosavybės teise valdomų kultūros paveldo statinių išorės ir interjerų apžiūrai reikalingas nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo sutikimas. Lankymo ir apžiūros sąlygos turi būti nustatomos apsaugos sutartimi.

3. Siekiant užtikrinti nekilnojamųjų kultūros vertybių fizinį prieinamumą, išsaugant vertingąsias savybes, turi būti taikomi universalūs dizaino reikalavimai vadovaujantis Statybos įstatymu ir Architektūros įstatymu.

4. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, turi būti suplanuoti servitutai prieiti prie viešojo pažinimo ir naudojimo nekilnojamojo kultūros paveldo objektų ir jų apžiūros vietų. Šie servitutai nustatomi pagal Civilinio kodekso ir Žemės įstatymo reikalavimus.

5. Jeigu teisė prieiti (privažiuoti) prie nekilnojamojo kultūros paveldo objekto nėra įtvirtinta bent viename ši objektą supančių žemės sklypų nuosavybės teisių dokumente, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija turi organizuoti tokio servituto nustatymą ir įregistravimą Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

38 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimas

1. Nekilnojamasis kultūros paveldas integruojamas į visuomenės gyvenimą, aktualizuojant ir pritaikant jį taip naudoti, kad geriausiai atsiskleistų paveldo vertingosios savybės ir būtų sudarytos galimybės jį pažinti, užtikrinant nekilnojamųjų kultūros vertybių prieinamumą visuomenei, įtraukiant į darnaus vystymosi ir klimato kaitos programas, siekiant sustiprinti nekilnojamojo kultūros paveldo ekonominę indėlį, grįstą vietos ištekliais, turizmu ir užimtumu.

2. Už nekilnojamojo kultūros paveldo aktualizavimą yra kartu atsakingi nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojai ir už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos.

39 straipsnis. Kultūros kelių lygmenys Lietuvos Respublikoje

1. Kultūros keliai pagal kultūrinę, geografinę ir (ar) teritorinę aprėptį, kurioje jie yra įgyvendinami, skirstomi į regioninį, nacionalinį, tarptautinį ir Europos Tarybos kultūros kelio lygmenis.

2. Regioninis kultūros kelio lygmuo aprėpia kultūros kelią, vystomą ne mažiau kaip 3 savivaldybių mastu. Šio lygmens kultūros kelio tema remiasi regiono ir vietos kultūros ištekliais: istorija, materialiuoju ir nematerialiuoju paveldu, krašto istorijai reikšmingomis asmenybėmis, siekiant įtraukti ne tik bendruomenę, bet ir suinteresuotas grupes, stiprinti jų kultūrinę edukaciją bei kultūrinę tapatybę. Šiuo lygmeniu rengiami pažintiniai maršrutai nuolat aktualinami rengiant jų populiarinimo akcijas, siekiant pritraukti lankytojų iš visos Lietuvos Respublikos.

2. Nacionalinis kultūros kelio lygmuo aprėpia kultūros kelią, vystomą ne mažiau kaip 3 Lietuvos Respublikos regionuose arba ne mažiau kaip 6 Lietuvos Respublikos savivaldybėse, o dalis kultūros kelio gali būti vystoma ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir (arba) bendradarbiaujant su kitos šalies organizacijomis. Šio lygmens kultūros kelio tema remiasi Lietuvos Respublikai reikšmingais istoriniais procesais ir reiškiniais, ja atskleidžiamas ir populiarinamas materialusis ar nematerialusis kultūros paveldas ir (arba) istorinės asmenybės, jų sąsajos su bendra istorija ir vertybėmis. Šiuo lygmeniu rengiami tęstiniai kultūrinio turizmo maršrutai Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų, jie populiarinami skatinant vietinį ir atvykstamąjį turizmą.

3. Tarptautinis kultūros kelio lygmuo aprėpia kultūros kelią, vystomą ne mažiau kaip 2 kaimyninių užsienio valstybių, įskaitant Lietuvos Respubliką, teritorijose bendradarbiaujant su šių valstybių organizacijomis. Šio lygmens kultūros kelio tema grindžiama Lietuvos

Respublikai reikšmingu materialiuoju ir nematerialiuoju kultūros paveldu, esančiu kitose užsienio valstybėse, jo aktualinimu, kelioms valstybėms reikšmingais kultūros reiškiniams, istorinėmis asmenybėmis, atskleidžiamos sąsajos su Lietuvos ir Europos istorija bei vertybėmis. Šiuo lygmeniu siekiama sukurti tęstinius kultūrinio turizmo maršrutus kultūros kelio teritorijoje, juos populiarinti skatinant vietinį ir atvykstamąjį turizmą.

4. Europos Tarybos kultūros kelio lygmuo aprėpia Europos Tarybos kultūros kelią, kurio dalis vystoma Lietuvos Respublikos teritorijoje. Šio lygmens kultūros kelias yra sertifikuojamas Išplėstinio dalinio susitarimo dėl Europos Tarybos kultūros kelių valdybos sprendimu, priimtu remiantis Europos kultūros kelių instituto teikimu ir pagal šio instituto nustatytą tvarką, bei remiantis Europos Tarybos Ministrų komiteto sprendimais.

VI SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO OBJEKTO PAĖMIMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS

40 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto paėmimo visuomenės poreikiams atvejai

1. Išimtinu atveju, nurodytu šio straipsnio 2 dalyje, kultūros paminklas gali būti valstybės paimamas visuomenės poreikiams teisingai atlyginant Įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka, jeigu jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

1) kultūros paminklas yra įsteigtame arba steigiamame valstybiniame kultūriniame rezervate;

2) kultūros paminkle ir (ar) jam priskirtoje teritorijoje steigiamas ar įsteigtas nacionalinis arba valstybinis muziejus;

3) kultūros paminklas įrašytas į Vyriausybės tvirtinamą Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą, kad būtų užtikrintas jo prieinamumas, lankymas ar pažinimas.

2. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams atvejis pripažįstamas išimtinu, kai jis atitinka visus šiuos kriterijus:

1) nepaimtas visuomenės poreikiams kultūros paminklas gali būti sunaikintas arba bus pakenkta konkrečioms, aiškiai išreikštiems ir reikšmingiems visuomenės poreikiams;

2) visuomenės poreikiai objektyviai negalėtų būti patenkinti, jeigu šis kultūros paminklas nebūtų paimtas visuomenės poreikiams;

3) kultūros paminklą paėmus visuomenės poreikiams bus išlaikytas proporcingas santykis tarp visuomenės poreikių ir kultūros paminklo savininko teisėtų interesų.

3. Jeigu visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo teritorija yra privačioje žemėje ar išnuomotoje, perduotoje neatlygintinai naudotis valstybinėje žemėje arba savivaldybės patikėjimo ar panaudos teise valdomoje valstybinėje žemėje, arba savivaldybės nuosavybės teise valdomoje žemėje, dėl šios žemės paėmimo visuomenės poreikiams sprendžiama vadovaujantis Žemės įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Netinkamai prižiūrimas nekilnojamojo kultūros paveldo objektas įsiteisėjusiu teismo sprendimu gali būti paimamas valstybės nuosavybėn pagal suinteresuotos valstybės institucijos ieškinį Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

41 straipsnis. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams inicijavimas ir sprendimo priėmimas

1. Kai ketinama kultūros paminklą paimti visuomenės poreikiams, procesą inicijuojanti kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams suinteresuota valstybės institucija (toliau – paėmimo iniciatorius) atlieka ar organizuoja kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams poveikio vertinimą (toliau – poveikio vertinimas), kurio metu nustatoma Įstatymo 40 straipsnio 2 dalyje nurodytų kriterijų atitiktis, atliekama sąnaudų ir naudos analizė

kultūriniu, finansiniu ir ekonominiu požiūriais. Paėmimo iniciatorius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo poveikio vertinimo pradžios apie tai turi informuoti kultūros paminklo savininką.

2. Jeigu paėmimo iniciatorius, atsižvelgęs į atlikto šio straipsnio 1 dalyje nurodyto poveikio vertinimo rezultatus, nusprendžia pradėti kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, jis parengia Vyriausybės nutarimo dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams projektą. Šis projektas derinamas ir teikiamas Vyriausybei jos darbo reglamente nustatyta tvarka. Kartu su Vyriausybės nutarimo dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams projektu pateikiami ir atlikto poveikio vertinimo rezultatai. Jeigu paėmimo iniciatorius, atsižvelgęs į poveikio vertinimo rezultatus, nustato Įstatymo 40 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų sąlygų ir kriterijų neatitikčių arba nustato, kad kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams sąnaudos viršija naudą, kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūros nepradedamos ir apie tai kultūros paminklo savininkas informuojamas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo atlikto poveikio vertinimo dienos.

3. Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodomi:

- 1) argumentai, pagrindžiantys Įstatymo 40 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų sąlygų ir kriterijų atitikimą;
- 2) kultūros paminklo duomenys (adresas, unikalus statinio numeris, statinio pavadinimas, pagrindinė naudojimo paskirtis);
- 3) kultūros paminklo Kultūros vertybių registro duomenys (unikalus kodas);
- 4) atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą dydis;
- 5) visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas.

4. Vyriausybei priėmus nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, paėmimo iniciatorius nedelsdamas, tačiau ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo dienos, Įstatymo 42 straipsnyje nustatyta tvarka apie tai informuoja kultūros paminklo savininką ir visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantį subjektą, jeigu juo paskirta kita institucija nei paėmimo iniciatorius. Jeigu Vyriausybė nusprendžia nepaimti kultūros paminklo visuomenės poreikiams, apie tai paėmimo iniciatorius informuoja kultūros paminklo savininką ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo Vyriausybės posėdžio, kuriame buvo priimtas šis sprendimas, dienos.

5. Paėmimo iniciatorius apie įsigaliojusį Vyriausybės nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nedelsdamas, tačiau ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo Vyriausybės nutarimo įsigaliojimo dienos, praneša Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos duomenų tvarkytojui, pateikdamas informaciją apie visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą ir prašymą Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruoti šį juridinį faktą. Nekilnojamojo turto registro informacinės sistemos duomenų tvarkytojas išnagrinėja gautą prašymą ir įregistruoja juridinį faktą apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatyme nustatyta tvarka.

42 straipsnis. Kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūra

1. Įsigaliojus Vyriausybės nutarimui dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, paėmimo iniciatorius per 20 darbo dienų parengia kultūros paminklo perdavimo–priėmimo visuomenės poreikiams aktą (toliau – Aktas).

2. Akte nurodoma:

- 1) Įstatymo 41 straipsnio 3 dalyje nurodyti duomenys;
- 2) visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko vardas, pavardė arba juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinė;

3) protingas išsikėlimo iš visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo terminas, kuris negali būti trumpesnis kaip 6 mėnesiai skaičiuojant nuo Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytos atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą sumos pervedimo į visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą dienos.

3. Paėmimo iniciatorius Įstatymo 45 straipsnyje nustatyta tvarka išsiunčia visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui parengtą Akto projektą ir informuoja apie teisę per 20 darbo dienų nuo Akto projekto įteikimo dienos pasirašyti Aktą ir raštu pranešti paėmimo iniciatoriui mokėjimo sąskaitos, į kurią bus pervedamas atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą, rekvizitus.

4. Jeigu visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas pasirašo Aktą, paėmimo iniciatorius ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo pasirašyto Akto gavimo dienos pveda Vyriausybės nutarime nurodytą atlyginimo sumą į visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą. Paėmimo iniciatorius, per šioje dalyje nurodytus terminus nepervedęs atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą, visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui turi sumokėti 0,02 procento nuo nesumokėtos atlyginimo sumos dydžio delspinigius už kiekvieną uždelstą atsiskaityti dieną.

5. Jeigu per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas Akto nepasirašo, laikoma, kad tarp paėmimo iniciatoriaus ir visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko yra kilęs ginčas. Šiuo atveju paėmimo iniciatorius per 60 kalendorinių dienų nuo šio straipsnio 3 dalyje nustatyto Akto pasirašymo termino pabaigos turi kreiptis į teismą dėl leidimo įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu vadovaujantis Vyriausybės nutarimu dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams. Prieš kreipdamasis į teismą paėmimo iniciatorius pveda Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytą atlyginimo sumą į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą ir apie tai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šios sumos pervedimo dienos Įstatymo 45 straipsnyje nustatyta tvarka praneša visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui.

6. Teismas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininko pateikto atsiliepinimo dienos ar teismo nustatyto atsiliepinimo pateikimo termino pabaigos, paėmimo iniciatoriaus prašymu įvertinęs kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams teisėtumą, priima nutartį dėl leidimo įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu. Priėmęs šią nutartį, teismas toliau nagrinėja ginčą iš esmės, jeigu jis yra kilęs. Jeigu teismas nustato kitą visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo rinkos vertę ir (ar) kitą nuostolių dydį, negu nurodyta Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą atsiskaitoma teismo sprendime nurodytomis sąlygomis.

7. Kai įsiteisėja teismo nutartis leisti įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu, visuomenės poreikiams paimto kultūros paminklo savininkas tampa pinigų sumos, kurią paėmimo iniciatorius pvedė į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą, savininku ir įgyja teisę šia pinigų suma neribotai disponuoti.

43 straipsnis. Atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą

1. Už visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą jo savininkui atlyginama pinigais pagal rinkos vertę, nustatomą vadovaujantis Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu, atliekant individualųjį turto vertinimą.

2. Visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo rinkos vertė apskaičiuojama pagal pagrindinę turto naudojimo paskirtį, nustatytą iki juridinio fakto Nekilnojamojo turto registre apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą

registravimo. Jeigu visuomenės poreikiams paimamas kultūros paminklas, kuriame vykdoma ūkinė komercinė veikla, kultūros paminklo savininkui atlyginami nuostoliai, susiję su ūkinės komercinės veiklos visuomenės poreikiams paimamame kultūros paminkle ir jam priskirtame žemės sklype nutraukimu ar jos apribojimu.

3. Visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo turto vertinimą organizuoja ir apmoka paėmimo iniciatorius.

44 straipsnis. Nuosavybės į kultūros paminklą registravimas valstybės vardu

1. Kai visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkas pasirašo Akta ir paėmimo iniciatorius Vyriausybės nutarime dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams nurodytą atlyginimo sumą perveda į kultūros paminklo savininko nurodytą mokėjimo sąskaitą, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas informuojamas visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas. Šis subjektas Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruoja kultūros paminklą valstybės vardu.

2. Įstatymo 42 straipsnio 5 dalyje numatytu atveju visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje įregistruoja valstybės vardu po to, kai įsiteisėja teismo sprendimas leisti įregistruoti visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą valstybės vardu ir kultūros paminklo savininkas tampa pinigų sumos, kurią paėmimo iniciatorius pervedė į notaro, banko ar kitos kredito įstaigos depozitinę sąskaitą, savininku.

3. Nuosavybės teisė į visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą pereina valstybei nuo kultūros paminklo įregistravimo Nekilnojamojo turto registro informacinėje sistemoje kaip valstybės nuosavybės momento. Įregistravus valstybės nuosavybę, Įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje nurodytas juridinis faktas nekilnojamojo daikto registro įrašė išregistruojamas.

45 straipsnis. Pranešimų, susijusių su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, siuntimo tvarka

1. Įstatymo nustatytais atvejais paėmimo iniciatoriaus ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiančio subjekto pranešimai, susiję su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui siunčiami registruotąja pašto siunta, naudojant Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo pašto tinklo informacinę sistemą, per antstolius arba kitu būdu, užtikrinančiu pranešimo įteikimą pasirašytinai:

1) fizinio asmens deklaruotos gyvenamosios vietos arba vietos, kurioje asmuo faktiškai dažniausiai gyvena, ar kitos žinomos jo buvimo vietos adresu – visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui asmeniškai, kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių arba jų atstovams;

2) juridinių asmenų registruotos buveinės adresu ar kitu juridinio asmens nurodytu adresu – juridinio asmens vadovui ar kitam darbuotojui.

2. Pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, įteikimo diena laikoma jo įteikimo šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims diena.

3. Jeigu pirmą kartą siūsto pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, nepavyksta įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo dienos, kai paėmimo iniciatorius ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiantis subjektas įsitikina, kad pranešimo nepavyko įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, pranešimas siunčiamas pakartotinai. Nepavykus pranešimo įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui pakartotinai, per 5 darbo dienas nuo dienos, kai paėmimo iniciatorius ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo

teise valdysiantis subjektas įsitikina, kad pranešimo nepavyksta įteikti visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo savininkui, apie atitinkamus veiksmus paskelbia už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos interneto svetainėje ir savivaldybės (savivaldybių), kurios (kurių) teritorijoje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ir (ar) jos apsaugos zona, seniūnijų patalpose, skelbimų lentose (ten, kur jos oficialiai įrengtos) ir savivaldybės (savivaldybių) interneto svetainėse, nurodant visuomenės poreikiams paimamo kultūros paminklo adresą, viešinant šiuos duomenis 20 darbo dienų nuo pranešimo, susijusio su kultūros paminklo paėmimu visuomenės poreikiams, paskelbimo dienos. Informacija apie sprendimą pradėti kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, priimtą Vyriausybės nutarimą dėl kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams, parengtą Akto projektą skelbiama ir paėmimo iniciatoriaus ar visuomenės poreikiams paimamą kultūros paminklą patikėjimo teise valdysiančio subjekto ir tos savivaldybės, kurios teritorijoje yra visuomenės poreikiams paimamas kultūros paminklas, interneto svetainėje.

VII SKYRIUS

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS FINANSAVIMAS IR KOMPENSAVIMAS

46 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos finansavimas

1. Valstybinės paveldosaugos programos finansuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Savivaldybių paveldosaugos programos finansuojamos savivaldybių biudžetų lėšomis.

2. Prevencinės priežiūros darbai, atliekami nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti finansuojami valstybės biudžeto lėšomis kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į nekilnojamosios kultūros vertybės būklę ir prevencinės priežiūros darbų poreikį.

3. Tvarkybos darbai, atliekami valstybės paskelbtame saugomu nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti iš dalies finansuojami, bet ne daugiau kaip 80 procentų, iš valstybinėms paveldosaugos programoms skirtų valstybės biudžeto lėšų kultūros ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą ir statusą, aktualumą, būklę ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo prisidėjimą prie prašomų finansuoti darbų išlaidų sumos.

4. Tvarkybos darbai, atliekami savivaldybės teritorijoje esančiame nekilnojamojo kultūros paveldo objekte, gali būti iš dalies finansuojami, bet ne daugiau kaip 80 procentų, iš savivaldybių paveldosaugos programoms skirtų savivaldybių biudžetų lėšų, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą ir statusą, aktualumą, būklę ir nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojo prisidėjimą prie prašomų finansuoti darbų išlaidų sumos.

5. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimas, vykdant apsaugos techninių priemonių ir kitų neatidėliotinių laikinų apsaugos priemonių įrengimo darbus, gali būti finansuojami iš valstybinėms ir (ar) savivaldybių paveldosaugos programoms skirtų lėšų. Šių darbų sąrašas ir jų finansavimo prioritetai nustatomi valstybinėse paveldosaugos programose ar savivaldybių paveldosaugos programose.

6. Valstybinės paveldosaugos programos rengiamos 3 metų finansavimo laikotarpiui, atsižvelgiant į numatomas skirti valstybės biudžeto lėšas ir gautus nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojų prašymus dėl finansavimo skyrimo (toliau – paraiškas). Paraiškas kultūros ministro nustatyta tvarka vertina kultūros ministro įsakymu sudarytos darbo grupės pagal kultūros ministro nustatytus kriterijus ir prioritetus. Vadovaudamasis atlikto vertinimo rezultatais, Departamentas, bendradarbiaudamas su kultūros ministro įgaliota biudžetine įstaiga, rengia valstybinių paveldosaugos programų projektus ir teikia juos tvirtinti kultūros ministrui. Kultūros ministro patvirtintas valstybines paveldosaugos programas įgyvendina ir šių programų įgyvendinimo ataskaitas Kultūros ministerijai, Valstybinei kultūros paveldo komisijai ir Departamentui teikia kultūros ministro įgaliota biudžetinė įstaiga.

7. Savivaldybių paveldosaugos programos rengiamos, tvirtinamos ir įgyvendinamos savivaldybių tarybų sprendimu nustatyta tvarka ir terminais.

47 straipsnis. Kompensavimas nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojams

1. Valstybinių paveldosaugos programų lėšomis, atsižvelgiant į nekilnojamojo kultūros paveldo objekto reikšmingumą, statusą, būklę, autentiškumą, atliktų darbų kokybę ir svarbą, kompensuojamos, bet ne daugiau kaip 80 procentų, išlaidos privačios nuosavybės teise priklausančio valstybės saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, dėl kurio sudaryta apsaugos sutartis ir kuris yra prieinamas visuomenei lankyti, tvarkybos darbams.

2. Savivaldybių paveldosaugos programų lėšomis savivaldybės administracija gali iš dalies kompensuoti, bet ne daugiau kaip 80 procentų, savivaldybės teritorijoje esančio privačios nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo kultūros paveldo objekto tvarkybos darbus, užtikrinančius nekilnojamojo kultūros paveldo objektų autentiškumą, savivaldybių tarybų sprendimu nustatyta tvarka ir terminais.

3. Kultūros ministro nustatyta tvarka valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams gali būti kompensuojamos už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų reikalavimu atliktų apsaugos techninių priemonių ir kitų neatidėliotinų laikinų apsaugos priemonių įrengimo darbų išlaidos.

4. Valstybines paveldosaugos programas, skirtas privačios nuosavybės teise priklausančio valstybės saugomo nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, dėl kurio sudaryta apsaugos sutartis ir kuris yra prieinamas visuomenei lankyti, tvarkybos darbų išlaidų kompensavimui (toliau – kompensavimo programos), kultūros ministro nustatyta tvarka ir pagal nekilnojamojo kultūros paveldo valdytojų Departamentui pateiktus prašymus (toliau – prašymai kompensavimui) rengia, jas įgyvendina ir jų įgyvendinimo ataskaitas Kultūros ministerijai ir Valstybinei kultūros paveldo komisijai teikia Departamentas.

5. Prašymus kompensavimui kultūros ministro nustatyta tvarka vertina kultūros ministro įsakymu sudaryta ekspertų darbo grupė ir teikia išvadas dėl kompensacijos skyrimo ar neskycimo Departamento direktoriui, kuris, atsižvelgdamas į ekspertų darbo grupės išvadas, per 10 darbo dienų nuo jų gavimo, priima sprendimą išmokėti kompensacijas ar jų neskirti. Lėšos, skirtos išmokėti kompensacijas valdytojams, kurių prašymus ekspertų darbo grupė pripažino pagrįstais, tačiau kuriems prašymo pateikimo metais išmokėti kompensacijas nepakako lėšų, išmokamos kitais metais ir įtraukiamos į kitų metų kompensavimo programą.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas turi teisę gauti vienkartinę kompensaciją jei prieš įsigyjant nekilnojamojo kultūros paveldo objektą, jis nebuvo registruotas Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje.

7. Asmuo, turintis teisę į kompensaciją (ar šio asmens teisių ir pareigų perėmėjas), Vyriausybės nustatyta tvarka dėl jos kreipiasi į instituciją, priėmusią sprendimą registruoti nekilnojamojo kultūros paveldo objektą Kultūros vertybių registro informacinėje sistemoje..

8. Kompensacijos dydis apskaičiuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka įvertinus paveldosaugos reikalavimais nustatytų veiklos apribojimų visumą: nuostolius, patiriamus dėl vykdomos veiklos, suplanuotos veiklos (kai buvo pradėtos vykdyti procedūros, reikalingos šiai veiklai) negalimumo ar apribojimų ir (ar) galimybės valdyti, naudoti ir (ar) disponuoti Nekilnojamojo turto registre įregistruotu nekilnojamoju daiktu sumažėjimo, galimybės naudoti daiktą pagal pagrindinę naudojimo paskirtį, kitus nuostolius. Kai viena ar abi šalys nesutinka su apskaičiuotu kompensacijos dydžiu, nuostolių dydis apskaičiuojamas taikant Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytą individualų turto ir (ar) verslo vertinimą (turto vertinimo metodas parenkamas atsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus kriterijus), kurį užsako ir už vertinimo darbus sumoka šiuo vertinimu suinteresuota šalis.

9. Kompensacijos nemokamos, kai:

- 1) dėl tų pačių ar skirtingų apribojimų taikymo buvo atlyginta Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nustatyta tvarka;
- 2) kitais įstatymų nustatytais atvejais.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

48 straipsnis. Žalos, padarytos nekilnojamoms kultūros vertybėms, atlyginimas

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys, padarę žalą nekilnojamajai kultūros vertybei, taip pat jos teritorijoje ar apsaugos zonoje, privalo atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti tiesioginius ir netiesioginius nuostolius, kuriuos patiria valstybė, savivaldybė ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objekto valdytojas.

2. Už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija privalo pareikalauti iš žalą padariusio asmens atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti dėl padarytos žalos valstybės ar savivaldybės patirtus nuostolius kultūros ministro nustatyta tvarka. Į valstybės ir savivaldybės patirtus nuostolius gali būti įskaitomas nekilnojamosios kultūros vertybės vertingųjų savybių praradimas, valstybės ar savivaldybės išlaidos sužalotos nekilnojamosios kultūros vertybės atskleidimui, tvarkybai, apsaugai, išmokėtos kompensacijos ar suteikta parama nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams, išlaidos padarytai žalai ir nuostoliams nustatyti bei kitos išlaidos. Žalą padariusiam asmeniui nesutikus atstatyti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti dėl padarytos žalos patirtus nuostolius, už nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija kreipiasi į teismą ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo nurodytų reikalavimų nevykdymo dėl nekilnojamajai kultūros vertybei padarytos žalos atlyginimo, nuostolių išieškojimo ir iki sužalojimo buvusios būklės atstatymo.“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2–14 dalis, įsigalioja 2025 m. lapkričio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, aplinkos ministras, kultūros ministras iki 2025 m. spalio 31 d. priima Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Iki 2025 m. spalio 31 d. išduoti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatai, suteikiantys teisę vykdyti šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – Naujos redakcijos įstatymas) 35 straipsnyje nurodytą veiklą, prilyginami Naujos redakcijos įstatymo nustatyta tvarka išduotiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatams, suteikiantiems teisę vykdyti trečiosios kvalifikacinės kategorijos atitinkamos rūšies ir specializacijos veiklą.
4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistams, iki 2025 m. spalio 31 d. gavusiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą tvarkybos darbų projektų rengimo ir vadovavimo projektavimui veiklos rūšiai, suteikiama teisė atlikti tvarkybos projekto ar jo dalies sprendinių įgyvendinimo priežiūrą atitinkamai pagal tai, kokios paveldo rūšies tvarkybos darbų projektų rengimui ir vadovavimui jie buvo atestuoti.
5. Iki 2025 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje gauti prašymai išduoti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatą yra nagrinėjami pagal prašymo gavimo Kultūros ministerijoje dieną galiojusį teisinį reguliavimą.
6. Iki 2025 m. spalio 31 d. Kultūros paveldo departamente prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) gauti prašymai išduoti leidimą ardomiesiems tyrimams tikrinami, sprendimai priimami ir leidimai išduodami vadovaujantis iki Įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusiomis nuostatomis.
7. Iki 2025 m. spalio 31 d. Departamente ir savivaldybių administracijose gauti projektiniai pasiūlymai ir prašymai išduoti specialiuosius paveldosaugos reikalavimus

tikrinami, sprendimai priimami ir specialieji paveldosaugos reikalavimai išduodami vadovaujantis iki Naujos redakcijos įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusiomis nuostatomis.

8. Iki 2025 m. spalio 31 d. Departamente ir savivaldybių administracijose gauti prašymai išduoti leidimą tvarkyti darbams tikrinami, sprendimai priimami ir leidimai išduodami vadovaujantis iki Naujos redakcijos įstatymo d. galiojusiomis nuostatomis.

9. Iki 2025 m. spalio 31 d. nekilnojamojo kultūros paveldo objektų, kuriems taikomas rezervinis režimas, sąrašas, patvirtintas kultūros ministro, galioja tol, kol šiame sąrašė esantiems objektams nebus parengti apsaugos reglamentai ar specialieji teritorijų planavimo dokumentai ir atitinkami juridiniai faktai nurodyti Kultūros vertybių registre.

10. Kultūros vertybių registre registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, kurioms nėra nustatytas reikšmingumo lygmuo, apsauga priskiriama Departamento kompetencijai iki tol, kol vertinimų tarybos nustatys jų reikšmingumo lygmenį. Šių vertybių vertingosios savybės ir reikšmingumo lygmuo turi būti patikslintas per 4 metus nuo Naujos redakcijos įstatymo įsigaliojimo dienos, vadovaujantis Naujos redakcijos įstatymo 14 straipsnyje nustatyta tvarka.

11. Iki 2025 m. spalio 31 d. nustatytos nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugos zonos valstybiniuose parkuose galioja iki kol šių valstybinių parkų teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių valstybinių parkų nuostatai bus papildyti reikalavimais, užtikrinančiais nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą nuo fizinio poveikio ar vizualinio poveikio, kaip apibrėžta Naujos redakcijos įstatymo 17 straipsnio 4 dalyje.

12. Iki 2025 m. spalio 31 d. vertinimo tarybų priimti sprendimai dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių nekilnojamųjų kultūros vertybių vertingųjų savybių, jų reikšmingumo lygmens, teritorijų ribų ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribų nustatymo, ir teisinės apsaugos joms reikalingumo galioja iki tol kol jie pagal kompetenciją nebus pakeisti ar panaikinti Departamento direktoriaus ar savivaldybės tarybos sprendimu, gavus vertinimo tarybos rekomendacijas (pasiūlymus) Departamento direktoriaus ar savivaldybės tarybos sprendimu vertinimo tarybų aktai gali būti keičiami, papildomi arba panaikinami, gavus vertinimo tarybos išvadas.

3 straipsnis. Galiojančio teisinio reguliavimo *ex post* vertinimas

1. Kultūros ministerija atlieka Naujos redakcijos įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą (toliau – *ex post* vertinimas).

2. Atliekant *ex post* vertinimą, turi būti įvertinta, ar sumažėjo pažeidimų, tvarkant nekilnojamasias kultūros vertybes, ar sumažėjusi administracinė ir biurokratinė našta, ar efektyvus funkcijų ir atsakomybių pasiskirstymas tarp už kultūros paveldo apsaugą atsakingų institucijų.

3. *Ex post* vertinimo laikotarpis – 4 metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

4. *Ex post* vertinimas turi būti atliktas iki 2030 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas